YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

16 päivänä syyskuuta 1999 *

Asiassa T-182/96,

Partex — Companhia Portuguesa de Serviços, SA, Portugalin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Lissabon, edustajinaan asianajajat Rui Chancerelle de Machete, Pedro Machete ja Miguel Pena Machete, Lissabon, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Louis Schiltz, 2 rue du Fort Rheinsheim,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Maria Teresa Figueira ja Knut Simonsson, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii kumoamaan Euroopan sosiaalirahastosta hankkeelle nro 880412/P3 myönnetyn tuen määrän pienentämisestä 14 päivänä elokuuta 1996 tehdyn komission päätöksen C(96) 1184,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Jaeger sekä tuomarit K. Lenaerts ja J. Azizi,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.12.1998 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 EY:n perustamissopimuksen 124 artiklan (josta on tullut EY 147 artikla) ensimmäisen kohdan mukaan Euroopan sosiaalirahaston (jäljempänä ESR) hallintoa hoitaa komissio.

2 Euroopan sosiaalirahaston tehtävistä 17 päivänä lokakuuta 1983 tehdyn neuvoston päätöksen 83/516/ETY (EVYL L 289, s. 38; jäljempänä päätös 83/516/ETY) 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa määrätään, että ESR osallistuu ammatillista koulutusta ja ammatinvalintaa koskevien hankkeiden rahoittamiseen.

3 Kyseisen päätöksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan asianomaisten jäsenvaltioiden on taattava hankkeiden moitteeton toteuttaminen.

4 Päätöksen 83/516/ETY soveltamisesta 17 päivänä lokakuuta 1983 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2950/83 (EYVL L 289, s. 1; jäljempänä asetus N:o 2950/83) 5 artiklan 1 kohdan mukaan rahoitushakemusta koskevan ESR:n hyväksymispäätöksen perusteella tuen määrästä maksetaan ennakkona 50 prosenttia sinä päivänä, jona koulutushankkeen toteuttaminen on määrä aloittaa.

5 Asetuksen N:o 2950/83 5 artiklan 4 kohdan mukaan yhtäältä tuen loppuosan maksupyyntöön on liitettävä yksityiskohtainen selvitys kyseisen hankkeen sisällöstä, tuloksista sekä rahoitusnäkökohdista ja toisaalta asianomaisen jäsenvaltion on vahvistettava, että näissä maksupyynnöissä olevat tosiseikkoja ja kirjanpitoa koskevat tiedot ovat oikein.

6 Saman asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan silloin, kun ESR:n tukea ei ole käytetty hyväksymispäätöksen ehtojen mukaisesti, komissio voi keskeyttää tuen maksamisen, pienentää sen määrää tai peruuttaa kyseisen tuen varattuaan asianomaiselle jäsenvaltiolle tilaisuuden tulla kuulluksi.

7 Asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan maksetut summat, joita ei ole käytetty hyväksymispäätöksen ehtojen mukaisesti, on palautettava.

8 Asetuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaan komissio voi tehdä tarkastuksia paikan päällä jäsenvaltioiden suorittamasta valvonnasta riippumatta.

9 Euroopan sosiaalirahaston hoidosta 22 päivänä joulukuuta 1983 tehdyn komission päätöksen 83/673/ETY (EYVL L 377, s. 1; jäljempänä päätös 83/673/ETY) 6 artiklassa määrätään, että jäsenvaltioiden on toimitettava tuen loppuosan maksupyynnöt komissiolle kymmenen kuukauden kuluessa hankkeiden päättymisestä. Lisäksi täsmennetään, ettei rahoitustukea makseta, jos tätä koskeva maksupyyntö jätetään tämän määräajan jälkeen.

Riita-asian perustana olevat tosiseikat

A *Riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltävät tosiseikat*

10 Vuonna 1987 kantaja, Partex — Companhia Portuguesa de Serviços, SA (jäljempänä Partex) haki yhtiöille Pirites Alentejanas SA (jäljempänä Pirites Alentejanas), Tintas Robbialac SA (jäljempänä Tintas Robbialac) ja Sapec — Produits et engrais chimiques du Portugal SA (jäljempänä Sapec) ESR:n rahoitustukea näiden yritysten rakenneuudistukseen liittyvien teknis-ammatillisten koulutushankkeiden toteuttamiseksi.

11 Departamento par os Assuntos do Fundo Social Europeu (Portugalin työ- ja sosiaaliministeriön alaisuuteen kuuluva ESR:n asioita hoitava virasto; jäljempänä DAFSE) esitti 20.10.1987 ESR:lle Portugalin tasavallan nimissä ja kantajan

hyväksi varainhoitovuotta 1988 koskevan rahoitustukihakemuksen yhtiöiden Pirites Alentejanas, Tintas Robbialac ja Sapec ammatillisen koulutushankkeen (hanke nro 880412/P3) rahoittamiseksi.

12 Sittemmin 29.4.1988 tekemällään päätöksellä C(88) 831 vastaaja myönsi kantajalle edellä mainittujen yritysten osalta tukea yhteensä 146 321 461 Portugalin escudoa (PTE) 416 henkilön koulutukseen.

13 Tarkemmin täsmentämättömänä ajankohtana kantajalle maksettiin asetuksen N:o 2950/83 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti ennakkona 73 160 730 PTE.

14 Koulutushankkeen toteutus jakautui seitsemälle kuukaudelle ajanjaksona 1.1.—31.12.1988, minkä jälkeen kantaja esitti 30.4.1989 DAFSE:lle tuen loppuosan maksupyynnön.

15 Kirjeessä, joka oli päivätty 13.10.1989, DAFSE pyysi kantajaa muuttamaan sen 30.4.1989 tekemää hakemusta. Kantaja ilmoitti 23.10.1989 päivätyssä muutetussa hakemuksessa, että koulutushankkeen kokonaiskustannus oli ollut 130 350 556 PTE, josta ESR:n tuen osuus oli 64 523 525 PTE.

16 Portugalin viranomaiset esittivät 30.10.1989 komissiolle tuen loppuosan 28.10.1989 päivätyn maksupyynnön, joka koski 8 637 205 PTE:n suuruista summaa.

17 Koska ensimmäinen ennakko oli ollut 73 160 730 PTE (ks. edellä 13 kohta) DAFSE oikaisi 12.2.1990 tätä pyyntöä siten, että komissiolle oli palautettava 8 637 205 PTE, joka vastasi erotusta, joka saadaan kun kantajalle maksetusta ennakosta vähennetään ESR:n vastattavana oleva osuus koulutushankkeen kokonaiskustannuksista, sensuuruisena kuin tämä osuus oli kantajan esittämässä tuen loppuosan muutetussa maksupyynnössä (ks. edellä 15 kohta) (73 160 730 PTE-64 523 525 PTE).

18 DAFSE sai 24.6.1991 lisätietoja kysymyksessä olevasta hankkeesta sen uudelleen tarkastelemiseksi.

19 Kantajalle ilmoitettiin DAFSE:n 30.1.1995 päivätyllä kirjeellä nro 1107 ja 10.2.1995 päivätyillä kirjeillä nro 1941 ja 1966, jotka koskivat yhtiöitä Pirites Alentejanas, Tintas Robbialac ja Sapec, DAFSE:n komissiolle lähettämät ehdotukset vahvistamispäätöksiksi näiden yhtiöiden osalta. Kantajaa pyydettiin myös esittämään huomautuksensa näistä ehdotuksista vahvistamispäätöksiksi.

20 Kyseisten kirjeiden liitteenä oli myös asiakirjoja, jotka tiivistetyssä muodossa sisälsivät tukikelpoisia ja ei-tukikelpoisia kuluja koskevat taulukot sekä selvityksen perusteista, joilla vuoden 1988 hankkeita, joissa kantaja oli ollut osallisena, oli tarkasteltu uudelleen (jäljempänä uudelleentarkasteluperusteet).

21 Nämä uudelleentarkasteluperusteet esitettiin seuraavasti:

"Partexin esittämistä, vuonna 1988 laadittuja laskuja ja niitä vastaavia kuluja koskevista asiakirjoista päätellään seuraavaa:

— rakennekuluja ei niiden luonteensakaan vuoksi voida hyväksyä koulutuskuluiksi;

— summat, jotka liittyvät koulutuskuluiksi luokiteltaviin kuluihin, eivät vaikuta kohtuullisilta ottaen huomioon kursseista saatavan avun luonteen".

22 Tintas Robbialacia ja Sapecia koskevien vahvistamispäätösehdotusten liitteinä olivat lisäksi Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimat taloudenpitoa koskevat tarkastuskertomukset.

23 Kantaja esitti 15. ja 24.2.1995 päivätyissä kirjeissään huomautuksensa näistä ehdotuksista vahvistamispäätöksiksi. Pirites Alentejanas ja Tintas Robbialac tekivät samoin 16. ja 27.2.1995 päivätyissä kirjeissään.

24 Pirites Alentejanasin esittämien huomautusten perusteella DAFSE tutki hankkeen uudelleen. DAFSE:n 17.3.1995 päivätyssä tiedonantokirjeessä nro 615/DSAFEP/95 vahvistettiin tukikelpoisiksi määrä, joka oli suurempi kuin Pirites Alenteja-

nasia koskevaan hankkeen osaan liittyvässä vahvistamispäätösehdotuksessa oleva määrä. Liitteenä oli oikaistu taulukko samoin kuin DAFSE:n kanta kysymyksessä oleviin huomautuksiin.

25 DAFSE teki 27.3.1995 Pirites Alentejanasia, Tintas Robbialacia ja Sapecia koskevat päätökset, joissa vahvistettiin tuen loppuosan maksupyyntö ja määrättiin tiettyjen summien palauttamisesta.

26 Jokaiseen näistä päätöksistä oli liitetty tiedonantokirje. Tintas Robbialacin ja Sapecin hankkeiden osaa koskevissa kirjeissä vahvistettiin tiedoksiannetut päätösehdotukset (nro 1233/DSJ/DSAFEP, 20 kohta, ja nro 1218/DSJ/DSAFEP, 16 kohta), kun taas Pirites Alentejanasia koskevaan hankkeen osaan liittyvästä tiedonantokirjeestä kävi ilmi, että kyseisen yhtiön esittämien huomautusten arvioinnin jälkeen (ks. edellä 23 kohta) päätösehdotuksessa ei-tukikelpoisiksi esitettyä summaa oli päätetty pienentää (nro 1212/DSJ/DSAFEP, 17 kohta).

27 Näistä tiedonantokirjeistä käy myös ilmi se, että DAFSE arvioi kulujen kohtuullisuutta ottaen huomioon niiden tarpeellisuuden, määrän, markkinahinnat ja velvoitteen, jonka mukaan tuensaajien on käytettävä ESR:n ja Portugalin valtion myöntämiä tukia samalla tavalla, kuin jos kysymys olisi niiden omista varoista (Sapec — nro 1218/DSJ/DSAFEP/95, 18 ja 19 kohta; Tintas Robbialac — nro 1233/DSJ/DSAFEP/95, 22 ja 23 kohta sekä Pirites Alentejanas — nro 1212/DSJ/DSAFEP/95, 19 ja 20 kohta), jolloin ylimitoitettu kulu saattoi johtaa tuen pienentämiseen (nro 1218, 46 kohta, nro 1233, 50 kohta ja nro 1212, 47 kohta).

28 Näissä kirjeissä myös täsmennettiin, että ne perustuivat aikaisemmin kantajalle osoitetuissa asiakirjoissa oleviin perusteisiin. Näitä asiakirjoja olivat erityisesti DAFSE:n kirjeet nro 1107, 1941 ja 1966 (ks. edellä 19 kohta).

29 Kantaja riitautti nämä päätökset Tribunal Administrativo de Circulo de Lisboassa. Kyseinen tuomioistuin lykkäsi tuen palauttamista koskevien määräysten täytäntöönpanoa.

30 DAFSE ilmoitti 30.3.1995 päivätyssä kirjeessään nro 4085 komissiolle, että taloudenpidon tarkastusten seurauksena koulutushankkeiden kokonaiskustannus kohosi tosiasiassa 100 591 892 PTE:n suuruiseen summaan, josta ESR:n tuen osuus oli 49 792 986 PTE.

31 Kolmella 19.6.1995 päivätyllä kirjeellä DAFSE ilmoitti kantajalle, sillä varauksella, että ilmoitus ei sido komissiota sen tehdessä lopullista päätöstä tuen loppuosan maksupyynnöstä, että hankkeen uudelleentarkastelun jälkeen kulujen vahvistettu määrä oli 11 746 270 PTE Pirites Alentejanasia koskevassa hankkeen osassa, 10 349 849 PTE Tintas Robbialacia koskevassa hankkeen osassa ja 27 696 868 PTE Sapecia koskevassa hankkeen osassa.

32 DAFSE ilmoitti 22.8.1995 päivätyllä kirjeellä nro 9600 ESR:lle, että Partexin asiakirjoista ilmeneviin, hankkeen puitteissa kirjattuihin summiin tehdyt korjaukset oli tehty 23.9.1994 vanhaa rahastoa hoitamaan asetetun työryhmän määrittelemien arviointiperusteiden nojalla.

33 DAFSE ilmoitti 27.2.1996 päivätyissä kirjeissä nro 2567 ja 2569 ja 1.3.1996 päivätyssä kirjeessä nro 2837 kantajalle, että komissio oli hyväksynyt tuen loppuosan maksupyynnön vahvistamisen 19.6.1995 päivätyissä kirjeissä esitetyn summan osalta.

34 Kantaja pyysi 22.3.1996 päivätyssä kirjeessä ja 11.4.1996 päivätyssä telekopiossa selvityksiä DAFSE:lta samoin kuin kopiota komission päätöksestä.

35 Kantaja nosti tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kumoamiskanteen komission päätöksestä, jolla hyväksyttiin DAFSE:n tekemä tuen loppuosan maksupyynnön vahvistaminen (ks. edellä 33 kohta), ja rekisteröitäessä sille annettiin asianumero T-58/96. Vastineessaan vastaaja myönsi, ettei sen päätös täytä niitä perusteluja koskevia vaatimuksia, jotka on täsmennetty asiassa T-85/94 (122), komissio vastaan Branco, 13.12.1995 annetun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion (Kok. 1995, s. II-2993) 27 kohdassa. Tämän vuoksi se peruutti päätöksensä. Tämän seurauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen viidennen jaoston puheenjohtaja poisti asian T-58/96 rekisteristä ja velvoitti vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut 3.6.1997 antamallaan määräyksellä.

B *Riidanalainen päätös*

36 Vastaaja teki 14.8.1996 päätöksen C(96) 1184 29.4.1988 tehdyn päätöksen C(88) 831 perusteella hankkeen nro 880412/P3 yhteydessä Partexille myönnetyn ESR:n tuen määrän pienentämisestä (jäljempänä riidanalainen päätös).

37 Päätös kuuluu seuraavasti:

" — — Portugalin hallitus on esittänyt 30.10.1989 komissiolle tuen loppuosan maksupyynnön koskien 8 637 205 PTE (joka on palautettava komissiolle), ja se on vahvistanut tämän pyynnön tosiseikkoja ja kirjanpitoa koskevat tiedot — — asetuksen N:o 2950/83 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti;

todettujen, [ESR:n] rahoittamien hankkeiden toteuttamiseen liittyvien useiden sääntöjenvastaisuuksien vuoksi kyseinen jäsenvaltio päätti tutkia uudelleen tietyt hankkeet, mistä komissiolle annettiin tieto; näiden hankkeiden puitteissa ja tuen loppuosan maksupyynnön, joka koski hanketta 880412/P3, ja yritysten Tintas Robbialac ja Sapec toteuttamien hankkeiden taloudenpidon tarkastuksen perusteella tehdyn uudelleentarkastelun jälkeen osaa esitetyistä kuluista ei voida hyväksyä syistä, jotka on esitetty 30.3.1995 päivätyssä kirjeessä nro 4085 ja liitteissä, jotka jäsenvaltio oli lähettänyt;

kyseinen jäsenvaltio on antanut asianomaisille hankkeissa osallisina oleville yrityksille Partex, Tintas Robbialac, Sapec ja Pirites Alentejanas — — tilaisuuden huomautusten esittämiseen (DAFSE:n Partexille osoittamat 30.1.1995 päivätty kirje nro 1107 ja 10.2.1995 päivätyt kirjeet nro 1941 ja nro 1966 sekä muille yrityksille, joita asia koskee, osoitetut 30.1.1995 päivätty kirje nro 1106 ja 10.2.1995 päivätyt kirjeet nro 1940 ja nro 1967); ainoastaan Partex, Pirites Alentejanas ja Tintas Robbialac ovat esittäneet huomautuksensa (liitteet DAFSE:n 10.5.1996 päivättyyn kirjeeseen nro 5653);

komission hankkeen nro 880412/P3 osalta hyväksymän tuen kokonaismäärästä, eli 146 321 461 PTE:sta, Partex ei ole käyttänyt 81 797 936 PTE:n suuruista summaa; että kyseisen jäsenvaltion ja Partexin, Pirites Alentejanasin ja Tintas

Robbialacin esittämien huomautusten arvioinnin perusteella komissio katsoi, että tietyt Partexin esittämät kulut eivät täytä tuen myöntämispäätöksen ehtoja ja että tukea on siten vielä pienennettävä 14 730 539 PTE:lla; siten [ESR:n] tuki on vahvistettava 49 792 986 PTE:ksi, kun otetaan huomioon perustelut, jotka ilmenevät

— O. Rego & A. Hipóliton Tintas Robbialacin ja Sapecin osalta toteuttamasta taloudenpidon tarkastuksesta laadituista kertomuksista,

— Pirites Alentejanasin esittämien kulujen uudelleentarkastelua koskevasta tiedonannosta nro 615/DSAFEP/95,

— DAFSE:n 30.3.1995 päivätystä kirjeestä nro 4085 ja sen liitteistä,

— DAFSE:n 22.8.1995 päivätystä kirjeestä nro 9600 ja sen liitteistä;

asetuksen — — N:o 2950/83 6 artiklan 2 kohdan mukaan summat, jotka on maksettu ja joita ei ole käytetty tuen myöntämispäätöksen ehtojen mukaisesti, on palautettava ja asianomainen jäsenvaltio on toissijaisesti vastuussa perusteettomasti maksettujen summien palauttamisesta;

asetuksen — — N:o 2950/83 5 artiklan 1 kohdan perusteella on suoritettu 73 160 730 PTE:n summan suuruinen ensiennakko;

kyseinen jäsenvaltio on korvannut komissiolle 8 637 205 PTE;

yhteensä 14 730 539 PTE:n suuruinen summa on palautettava;

on tehnyt seuraavan päätöksen:

1 artikla

Komission 29.4.1988 tekemällä päätöksellä nro C(88) 0831 Partexille — — myönnetty, [ESR:n] 146 321 461 PTE:n tuki, on pienennettävä 49 792 986 PTE:oon.

2 artikla

Komissiolle on palautettava 14 730 539 PTE — — ".

Asian käsittelyn vaiheet

38 Näissä olosuhteissa kantaja nosti esillä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 15.11.1996 toimittamallaan kirjelmällä.

39 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kolmas jaosto) aloitti suullisen käsittelyn määräämättä edeltävistä asian selvittämistoimista. Se esitti kuitenkin asianosaisille eräitä kirjallisia kysymyksiä, joihin nämä vastasivat asetetussa määräajassa.

40 Asianosaisten suulliset lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin kuultiin 15.12.1998 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

41 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen, siltä osin kuin siinä pienennetään alun perin myönnettyä tukea ja määrätään kantaja palauttamaan komissiolle 14 730 539 PTE;

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

42 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana;

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Pääasia

43 Kantaja esittää neljä kanneperustetta, joista ensimmäinen koskee sitä, että sovellettavaa lainsäädäntöä on rikottu DAFSE:n 27.3.1995 tekemällä toisella vahvistamispäätöksellä ja toinen kanneperuste sitä, että EY:n perustamissopimuksen 190 artiklan (josta on tullut EY 253 artikla) mukaista perusteluvelvollisuutta on rikottu. Kolmas kanneperuste koskee oikeuden väärinkäyttöä sekä kantajan puolustustautumisoikeuksien, vilpittömän mielen periaatteen, luottamuksensuojan periaatteen ja saavutettujen oikeuksien periaatteen loukkaamista. Neljäs kanneperuste koskee harkintavallan väärinkäyttöä.

A *Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan DAFSE:n toisella vahvistamispäätöksellä rikotaan sovellettavaa lainsäädäntöä*

44 Kantaja vetoaa sääntöjenvastaisuuksiin, jotka rasittavat DAFSE:n 27.3.1995 tekemää, ESR:n rahoitustuen loppuosan maksupyynnön tueksi esitettyjen kulu-

jen toista vahvistamispäätöstä, joka koski tosiseikkoja ja kirjanpitoa koskevien tietojen oikeellisuutta. Tämän perusteella kantaja katsoo, että riidanalainen päätös on lainvastainen.

45 Tämä ensimmäinen kanneperuste sisältää kaksi osaa, jotka liittyvät sekä DAFSE:n ajallisen toimivallan puuttumiseen että niiden sääntöjen rikkomiseen, jotka koskevat toimivallan jakamista jäsenvaltioiden ja komission välillä.

DAFSE:n ajallisen toimivallan puuttuminen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

46 Kantaja vetoaa DAFSE:n ajallisen toimivallan puuttumiseen kahdesta syystä. Ensiksi se toteaa, että määräaika, jonka kuluessa tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen vahvistaminen on tehtävä, oli päättynyt (ensimmäinen väite). Toiseksi DAFSE ei ole ottanut huomioon asianomaisen jäsenvaltion ja komission tehtävänjakoa ajallisessa suhteessa (toinen väite).

— Ensimmäinen väite, joka liittyy tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen viivästyneeseen vahvistamiseen

47 Päätöksen 83/673/ETY 6 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan tuensaajan ESR:n rahoitustuen maksupyynnössä esittämät tosiseikkoja ja kirjanpitoa koskevat tiedot on vahvistettava 13 kuukaudessa rahoitettujen hankkeiden päättymisestä.

Esillä olevassa asiassa kantaja on vienyt tuetun hankkeen päätökseen vuoden 1988 lopussa. Tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevia tietojen toinen vahvistaminen (ks. edellä 26 kohta) tehtiin siten näissä säännöksissä asetetun määräajan jälkeen, joten se on lainvastainen. Vaikka riidanalaisessa päätöksessä viitataan vain tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen ensimmäiseen vahvistamiseen, riidanalainen päätös sisältää toisen vahvistamisen perustelut.

48 Koska riidanalainen päätös perustuu tähän DAFSE:n lainvastaiseen päätökseen, se on sinänsä lainvastainen.

— Toinen väite, joka liittyy niiden sääntöjen laiminlyöntiin, jotka koskevat asianomaisen jäsenvaltion ja komission tehtävänjakoa ajallisessa suhteessa

49 Kantaja huomauttaa, että DAFSE oli vahvistanut 30.10.1989 kantajan asetuksen N:o 2950/83 5 artiklan 4 kohdan mukaisesti esittämän tuen loppuosan maksupyynnön tosiseikkoja ja kirjanpitoa koskevien tietojen oikeellisuuden. Sen jälkeen kun tämä vahvistaminen oli ilmoitettu komissiolle DAFSE:n ja jäsenvaltion toimivalta päättyi. Sovellettavassa lainsäädännössä ja täsmällisemmin asetuksessa N:o 2950/83 ei näet sallita sitä, että ilmoitettuaan vahvistamisesta komissiolle DAFSE tekee, kuten esillä olevassa asiassa, omasta aloitteestaan asian "uudelleentutkinnan" muuttaen siten tekemäänsä vahvistamista.

50 Esillä olevassa asiassa DAFSE on omasta aloitteestaan tutkinut asian uudelleen ja ilmoittanut komissiolle tuen loppuosan maksupyynnön tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen toisesta vahvistamisesta.

51 Tehdessään päätöksen tämän toisen vahvistamisen nojalla vastaaja on rikkonut sovellettavaa lainsäädäntöä.

52 Vastaaja kiistää kantajan väitteet korostaen, että jäsenvaltion vahvistamisvelvollisuutta on arvioitava ottaen huomioon yhtäältä pyrkimys estää se, että ESR:n tukia käytettäisiin sääntöjenvastaisesti, ja toiseksi se, että jäsenvaltio on asetuksen N:o 2950/83 6 artiklan 2 kohdan perusteella toissijaisesti vastuussa sellaisten tukien takaisinmaksamisesta, joita on käytetty sääntöjenvastaisesti.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

53 Siltä osin kuin jäsenvaltio vahvistaa tuen loppuosan maksupyynnössä olevien tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen oikeellisuuden, se vastaa tekemistään vahvistamisista komissiolle (asia T-142/97, Branco v. komissio, tuomio 15.9.1998, Kok. 1998, s. II-3567, 44 kohta).

54 Kun otetaan huomioon jäsenvaltiolle päätöksen 83/516/ETY 2 artiklan 2 kohdan nojalla kuuluva velvollisuus taata rahoitettujen hankkeiden moitteeton toteuttaminen, on katsottava, että asetuksen N:o 2950/83 5 artiklan 4 kohdassa säädettyä vahvistamista on pidettävä luonteeltaan toimenpiteenä, jonka jäsenvaltio toteuttaa kaikin varauksin. Toisenlaisella tulkinnalla vaarannettaisiin päätöksen 83/673/ETY 7 artiklan tehokas vaikutus siltä osin kuin siinä määrätään, että jäsenvaltiolla on velvollisuus ilmoittaa niistä sääntöjenvastaisuuksista, jotka on havaittu ESR:n rahoittamien hankkeiden hoidossa (asia T-72/97, Proderec v. komissio, tuomio 16.7.1998, Kok. 1998, s. II-2847, 74 kohta). Lisäksi asetuksen

N:o 2950/83 7 artiklan 1 kohdan nojalla komissio voi tarkastaa tuen loppuosan maksupyynnöt "jäsenvaltioiden suorittamasta valvonnasta riippumatta" (ks. edellisessä kohdassa mainittu asia Branco v. komissio, tuomion 45 kohta).

55 Näitä jäsenvaltioiden velvollisuuksia ja tätä toimivaltaa ei ole rajoitettu ajallisesti (ks. edellä 53 kohdassa mainittu asia Branco v. komissio, tuomion 46 kohta).

56 Näin ollen nyt käsiteltävän kaltaisessa asiassa, jossa jäsenvaltio on jo vahvistanut, että tuen loppuosan maksupyynnössä olevat tosiseikkoja ja kirjanpitoa koskevat tiedot ovat oikein, kyseinen jäsenvaltio voi vielä muuttaa tuen loppuosan maksupyyntöä koskevaa arviointiaan, jos se mielestään toteaa sääntöjenvastaisuuksia, jotka eivät olleet tulleet aiemmin ilmi (ks. edellä 53 kohdassa mainittu asia Branco v. komissio, tuomion 47 kohta).

57 Tältä osin on todettava, että päätöksen 83/673/ETY 6 artiklan mukaan tuen loppuosan maksupyynnöt on toimitettava komissiolle kymmenen kuukauden kuluessa koulutushankkeiden päättymisestä ja että tämän määräajan jälkeen esitetyille maksupyynnöille ei makseta tukea. Jos näin ollen sääntöjenmukaisuutta voitaisiin valvoa vain ennen tuen loppuosan maksupyynnössä olevien tosiseikkoja ja kirjanpitoa koskevien tietojen oikeellisuuden vahvistamista, saattaisi käydä niin, ettei jäsenvaltio kykenisi esittämään maksupyyntöä komissiolle edellä mainitussa kymmenen kuukauden määräajassa, jolloin tuen loppuosaa ei maksettaisi. Tämän vuoksi tietyissä tilanteissa maksupyynnössä olevien tosiseikkoja ja kirjanpitoa koskevien tietojen oikeellisuuden vahvistaminen ennen sääntöjenmukaisuuden valvontaa tai ennen valvonnan loppuunsaattamista saattaa olla tuensaajan eduksi (ks. edellä 53 kohdassa mainittu asia Branco v. komissio, tuomion 48 kohta).

58 Edellä olevan perusteella vastaaja ei ole rikkonut sovellettavaa lainsäädäntöä hyväksyessään tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen vahvistamisen sellaisena kuin se oli muutettuna DAFSE:n 27.3.1995 tekemällä päätöksellä (ks. edellä 25 kohta). Siten ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

Jäsenvaltioiden ja komission toimivallan jakoa koskevien säännösten rikkominen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

59 Vastauskirjelmässään kantaja vetoaa toissijaisesti siihen, että DAFSE oli ylittänyt toimivaltansa. Sovellettavan lainsäädännön mukaan jäsenvaltiolla on toimivalta tarkistaa, kattaako tuen myöntämispäätös ne kulut, joiden korvaamista tuensaajayritys on pyytänyt, ja ovatko maksupyynnössä esitetyt tiedot ja niiden esittäminen kirjanpidossa todenmukaisia, mutta sillä ei ole toimivaltaa arvioida, voidaanko tietty kustannus hyväksyä yhteisön rahoituksen piiriin. Ottaen näet ensiksi huomioon ESR:n hallintoautonomian yhteisön työllisyyttä ja ammatillista koulutusta koskevan politiikan välineenä, ja toiseksi tarpeen soveltaa yhteisön oikeutta yhdenmukaisesti ja erityisesti ottaen huomioon yhteisön rahoitustuen hyväksymispäätöksessä asetetut ehdot, näiden viimeksi mainittujen ehtojen noudattamisen arviointi kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan.

60 Koska DAFSE on perustanut vuonna 1995 tehdyn vahvistamisen "tuensaajan kulujen kohtuullisuuteen" ja "tuen hyvään rahoitushallintoon", se on ylittänyt toimivaltansa tarkistaa maksupyyntöihin sisältyvien tietojen oikeellisuuden tosiseikkoja ja kirjanpitoa koskevien tietojen osalta. Koska riidanalainen päätös perustuu tähän lainvastaiseen vahvistamiseen, vastaaja ei ole ottanut huomioon

jäsenvaltion ja komission välistä toimivallan jakoa sellaisena kuin siitä säädetään sovellettavassa yhteisön lainsäädännössä. Siten myös riidanalainen päätös on pätemätön.

61 Vastaaja ei hyväksy näitä väitteitä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

62 Tätä ensimmäisen kanneperusteen toista osaa on pidettävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna uutena perusteena. Se on näet esitetty ensimmäisen kerran kantajan vastauksessa. Koska se ei perustu käsittelyn aikana esille tulleisiin oikeudellisiin seikkoihin tai tosiseikkoihin, se on jätettävä tutkimatta.

63 Lisäksi on muistettava että "tuensaajan kulujen kohtuullisuutta" ja "tuen hyvää rahoitushallintoa" koskevien perusteiden soveltaminen kuuluu siihen valvontaan, joka jäsenvaltion on päätöksen 83/673/ETY 7 artiklan mukaan tehtävä (ks. edellä 54 kohdassa mainittu asia Proderec v. komissio, tuomion 88 kohta; yhdistetyt asiat T-180/96 ja T-181/96, Mediocurso v. komissio, tuomio 15.9.1998, Kok. 1998, s. II-3481, 115 kohta).

64 Edellä olevan perusteella ensimmäinen kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

B *Toinen kanneperuste, joka koskee perustamissopimuksen 190 artiklan mukaisen perusteluvelvollisuuden rikkomista*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

65 Kantajan mukaan riidanalainen päätös ei täytä perustamissopimuksen 190 artiklan mukaisia edellytyksiä. Ensiksi se toteaa, että DAFSE:n päätösehdotuksia (ks. edellä 19 kohta) ei sisältönsä puolesta ole otettu riidanalaiseen päätökseen. Toiseksi kantaja ei saanut kopioita 30.3.1995 päivätystä kirjeestä nro 4085 eikä 22.8.1995 päivätystä kirjeestä nro 9600 eikä niiden liitteistä (ks. edellä 30 ja 32 kohta), joihin riidanalaisessa päätöksessä on viitattu. Kolmanneksi tämän päätöksen tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia perusteluja ei ole yksilöity eikä selvitetty.

66 Perustelujen nojalla ei ole mahdollista ymmärtää syitä, joiden vuoksi vastaaja katsoi, ettei tuen myöntämisehtoja ollut noudatettu, eikä tunnistaa "kohtuulliseen luonteeseen" ja "hyvään rahoitushallintoon" liittyviä perusteita, joiden nojalla vastaaja katsoi, ettei osaa kuluista voitu hyväksyä. Päätöksen perusteella ei ole myöskään mahdollista selvittää, johtuvatko nämä perusteet 29.4.1988 tehdystä tuen myöntämispäätöksestä eikä sitä, missä määrin näitä perusteita katsotaan laiminlyödyn.

67 Kantaja olettaa, että silloin kun on viitattu tähän "kohtuullisen luonteen" perusteeseen, on viitattu uudelleentarkasteluperusteisiin (ks. edellä 21 kohta). Tältä osin kantaja ei ole tietoinen syistä, joiden vuoksi rakennekuluja ei voitu hyväksyä koulutuskuluihin. Samoin kantajalle on epäselvää, minkä vuoksi tietyt koulutuskulut vaikuttavat epäasianmukaisilta ottaen huomioon kysymyksessä olevan tuen laadun.

68 Pirites Alentejanasia koskevasta hankkeen osasta DAFSE:n ehdotuksessa olevien perusteiden (ks. edellä 19 kohta) nojalla ei voida selvittää erityisesti alaotsikoissa 14.2.7 (erityistyöt), 14.3.1.b (teknisen henkilöstön, joka ei vastaa opetuksesta, palkat), 14.3.1.c (hallintohenkilöstön palkat), 14.3.5 (matkakulut) ja 14.3.14 (yleiset hallintokulut) tehtyjä tarkistuksia. Mitä tulee alaotsikoihin 14.3.1.a (opetushenkilöstön palkat) ja 14.3.2 (palkan sivukulut), vastaaja ei ole selvittänyt pienentämisperustetta huolimatta Pirites Alentejanasin esittämistä huomautuksista, joiden mukaan Portugalin työ- ja sosiaaliturvaministerin 19.6.1987 antaman päätöksen 20/MTSS/87 (*Diário da República*, sarja II, nro 148, 1.7.1987, s. 8141) 7 kohtaa ei sovelleta kysymyksessä olevien otsikoiden alla esitettyihin seikkoihin. Lopuksi todetaan, että alaotsikon 14.6 osalta tehty pienentäminen ei ole riittävästi perusteltu.

69 Tintas Robbialacia koskevasta hankkeen osasta kantaja katsoo, että taloudenpitoa koskevassa tarkastuskertomuksessa ei selvitetä niitä hankkeen hyväksymispäätöksen edellytyksiä, joita ei ole noudatettu, erityisesti mitä tulee otsikoissa 14.1 (koulutettavien harjoittelijoiden tulot), 14.3 (kurssitoiminta ja -hallinto), 14.8 (harjoittelijoiden oleskelu ja ruoka) ja 14.9 (harjoittelijoiden matkat) tehtyihin tuen pienennyksiin. Alaotsikoista 14.3.8 ja 14.3.11 (muut toimitukset ja kolmansien suorittamat palvelut) tehdyt tuen pienennykset nojautuvat subjektiivisiin perusteisiin. Syyt, joiden perusteella alaotsikosta 14.3.15 (muut toiminta- ja hallintokulut) on tehty pienennys, puuttuvat. Otsikoita 14.2.6 (kurssien valmisteluun osallistuvan henkilöstön kulut), 14.2.7 (erityistyöt), 14.3.1.b (teknisen henkilöstön, joka ei vastaa opetuksesta, palkat), 14.3.1.c (hallintohenkilöstön palkat), 14.3.7 (budjettihallinto ja budjettivalvonta) ja 14.3.8 (erityistyöt) koskevien pienennysten perustelu viittaamalla uudelleentarkasteluperusteisiin ei mahdollista näiden pienennysten todellisten perustelujen selvittämistä. Alaotsikoiden 14.3.1.a (opetushenkilöstön palkat) ja 14.3.2 (palkan sivukulut) osalta vastaaja ei ole selvittänyt pienennysperustetta huolimatta Tintas Robbialacin esittämistä huomautuksista, että edellä mainittua säädöstä 20/MTSS/87 on tulkittu virheellisesti.

70 Sapecia koskevasta hankkeen osasta vastaaja on rajoittunut kyseenalaisin perustein toteamaan, että alaotsikoihin 14.3.5 (matkakulut), 14.3.9 (irtaimen ja

kiinteän omaisuuden vuokrat) ja 14.8 (harjoittelijoiden oleskelu ja ruoka) liittyvät kulut ovat osin sääntöjenvastaisia. Taloudenpitoa koskevassa tarkastuskertomuksessa ei ole esitetty niitä hankkeen hyväksymispäätöksen ehtoja, joita ei ole noudatettu, eikä aikaisemmin eli vuonna 1989 vahvistettujen kulujen osalta sovellettuja hylkäämisperusteita. Lisäksi puuttuvat täsmälliset syyt, minkä vuoksi esitettyjen ruokakulujen, jotka ovat aiheutuneet matkojen aikana, kirjaamista matkakuluina ei ole hyväksytty (taloudenpitoa koskevan tarkastuskertomuksen 6.3.3 kohta), samoin kuin syyt vuokrista ja muista vuokrakuluista tehtyihin pienennyksiin (taloudenpitoa koskevan tarkastuskertomuksen 6.3.6 kohta).

71 Vastaaja arvioi, että riidanalainen päätös on riittävästi perusteltu, koska siinä viitataan selvästi DAFSE:n päätöksiin, joissa on esitetty selkeästi tuen pienentämisen perusteet (asia T-85/94, Branco v. komissio, tuomio 12.1.1995, Kok. 1995, s. II-45, 36 kohta). Kantaja on saanut tiedon Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton tekemästä taloudenpitoa koskevasta tarkastuskertomuksesta ja tiedonantokirjeestä nro 615/DSAFEP/95 sekä DAFSE:n kirjeen nro 4085 liitteistä, koska kantaja on liittänyt ne kanteeseensa. Mitä tulee DAFSE:n kirjeen nro 9600 liitteisiin, niissä on kuvattu vastaajan soveltama uudelleentarkastelua koskeva menetelmä. Tämä menetelmä on annettu tiedoksi myös kantajalle, joka on sitä paitsi vaikuttanut sen laatimiseen.

72 Asia on samoin tuensaajan kulujen kohtuullista luonnetta koskevien perusteiden osalta sekä tuen hyvän rahoitushallinnon osalta. Kantajan esittämistä huomautuksista (ks. edellä 23 kohta) käy ilmi, että se oli tietoinen näistä perusteista. Näihin perusteisiin on viitattu sitä paitsi implisiittisesti hyväksymispäätöksessä, jossa viitataan sovellettaviin kansallisiin ja yhteisön säännöksiin, joissa säädetään hyvää rahoitushallintoa koskevien sääntöjen noudattamisesta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

1. Alustavat huomautukset

73 Yksittäisen päätöksen perusteluvelvollisuuden tarkoituksena on antaa asianosaiselle riittävät tiedot siitä, onko päätös aiheellinen vai liittyykö siihen mahdollisesti sellainen virhe, jonka perusteella sen pätevyys on mahdollista riitauttaa, ja toisaalta perusteluvelvollisuuden tarkoituksena on se, että yhteisöjen tuomioistuimet voivat tarkistaa päätöksen laillisuuden. Tämän velvoitteen ulottuvuus on riippuvainen kyseessä olevan toimen luonteesta sekä siitä asiayhteydestä, jossa päätös on tehty (asia 32/86, Sisma v. komissio, tuomio 7.4.1987, Kok. 1987, s. 1645, 8 kohta; asia C-181/90, Consorgan v. komissio, tuomio 4.6.1992, Kok. 1992, s. I-3557, 14 kohta; asia C-189/90, Cipeke v. komissio, tuomio 4.6.1992, Kok. 1992, s. I-3573, 14 kohta ja edellä 71 kohdassa mainittu asia Branco v. komissio, tuomion 32 kohta).

74 ESR:n alun perin myöntämän tuen pienentämispäätöksestä erityisesti tuensaajalle aiheutuvien vakavien seurausten vuoksi päätöksessä on selvästi osoitettava perustelut, jotka oikeuttavat tuen pienentämiseen alun perin myönnetystä määrästä (em. asia Consorgan v. komissio, tuomion 18 kohta, ja em. asia Cipeke v. komissio, tuomion 18 kohta; asia T-450/93, Lisrestal v. komissio, tuomio 6.12.1994, Kok. 1994, s. II-1177, 52 kohta sekä edellä 71 kohdassa mainittu asia Branco v. komissio, tuomion 33 kohta).

75 Tutkittaessa sitä, ovatko päätöksen perustelut näiden edellytysten mukaisia, huomioon on otettava päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys sekä kaikki kyseistä asiaa koskevat oikeussäännöt (asia C-278/95 P, Siemens v. komissio, tuomio 15.5.1997, Kok. 1997, s. I-2507; 17 kohta sekä tässä kohdassa mainittu tuomio).

2. Kansallisten viranomaisten päätösten perustelujen sisällyttäminen komission päätökseen

76 Esillä olevan kaltaisessa tapauksessa, jossa komissio ainoastaan vahvistaa jäsenvaltion ehdotuksen alun perin myönnetyn tuen pienentämisestä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komission päätöstä voidaan pitää asianmukaisesti perusteltuna perustamissopimuksen 190 artiklan mukaisesti silloin, kun joko päätöksestä itsestään käy selvästi ilmi tuen pienentämisperusteet tai, näiden puuttuessa, kun päätöksessä viitataan riittävän selkeästi asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten päätökseen, jossa nämä esittävät selkeästi tällaisen pienentämisen perusteet (edellä 71 kohdassa mainittu asia Branco v. komissio, tuomion 36 kohta, joka on vahvistettu valituksesta edellä 35 kohdassa mainitussa asiassa komissio v. Branco, tuomion 27 kohta).

77 Koska oikeudenkäyntiasiakirjoista käy ilmi, että komission päätöksessä ei poiketa miltään kohdin kansallisten viranomaisten päätöksistä, voidaan katsoa, että näiden päätöksien sisältö on osa komission päätöksen perusteluja, ainakin siltä osin kuin tuensaaja on voinut saada siitä tiedon (edellä 54 kohdassa mainittu asia Proderec v. komissio, tuomion 105 kohta).

78 Siten on tutkittava, onko kantaja voinut saada tiedon DAFSE:n päätöksistä, joihin on viitattu riidanalaisen päätöksen kuudennessa perustelukappaleessa, ja olivatko niihin sisältyvät tiedot riittäviä ottaen huomioon sen asiayhteyden, jossa riidanalainen päätös on tehty, jotta kantaja voi selvittää ja ymmärtää, miksi tukea on pienennetty.

3. Tietojen antaminen kantajalle niistä seikoista, joihin riidanalaisessa päätöksessä viitataan

79 Ei ole kiistetty, etteikö kantaja olisi saanut DAFSE:n 30.3.1995 päivättyä kirjettä nro 4085 sekä 22.8.1995 päivättyä kirjettä nro 9600 samoin kuin niiden liitteitä. Kuitenkin niiden sisältämät perustelut, erityisesti ne, jotka on esitetty yhtäältä asiakirjoissa, jotka sisältävät tukikelpoisia ja ei-tukikelpoisia kuluja koskevat taulukot, ja toisaalta Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimissa taloudenpidon tarkastuskertomuksissa, oli annettu kantajalle tiedoksi jo aikaisemmin, erityisesti kirjeillä nro 1107, 1941 ja 1966 (ks. edellä 19 kohta).

80 Siten kantaja on saanut tiedon kaikista niistä tuen pienentämisen perusteluista, jotka on esitetty asiakirjoissa, joihin riidanalaisessa päätöksessä on viitattu.

4. Perustelujen riittävyys

81 Kantaja katsoo myös, että perustelut ovat riittämättömiä. Koska riidanalaisessa päätöksessä viitataan perusteluihin, jotka DAFSE on esittänyt vahvistamispäätösten kohteena olevissa tuen pienentämistä koskevissa päätösehdotuksissaan (ks. edellä 25—28 kohta), nämä perustelut ovat osa riidanalaisen päätöksen perusteluja. Näin ollen riidanalaista päätöstä on arvioitava nämä perustelut huomioon ottaen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii ne seuraavaksi erotellen kysymyksessä olevan hankkeen eri osat.

a) Perustelut, jotka liittyvät Pirites Alentejanasia koskevasta hankkeen osasta tehtyihin tuen pienennyksiin

82 Kantaja ei kiistä saaneensa tietoa DAFSE:n 17.3.1995 päivätystä kirjeestä otsikoltaan "Informação nro 615/DSAFEP/95", joka koski Pirites Alentejanasin esittämien kulujen uudelleentarkastelua. Kyseisessä kirjeessä määritellään summa, joka Pirites Alentejanasin on palautettava sitä koskevan rahoitustuen osasta. Tässä kirjeessä on liite, jossa selvitetään DAFSE:n päätelmät tuen loppuosan maksupyynnön eri otsikoista ja sen kanta kyseisten yritysten esittämiin huomautuksiin vahvistamispäätösehdotuksesta (ks. edellä 23 kohta).

83 Tämä kirje ja sen liitteet, yhdistettynä tukikelpoisia ja ei-tukikelpoisia kuluja koskevaan taulukkoon (ks. edellä 20 kohta), sisältävät tietoja siitä, miksi tukea on pienennetty.

84 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii seuraavaksi perustelut kunkin sellaisen otsikon suhteen, jonka osalta tukea on pienennetty.

— Alaotsikko 14.1.4 (vakuutukset)

85 DAFSE on katsonut, että vakuutusmaksuista tukikelpoisia oli 7,286 prosenttia otsikkoon 14.1.1 kirjattujen palkkojen määrästä, joten otsikkoon 14.1.4 kirjattua summaa oli pienennettävä 94 134 PTE.

86 Koska kantajan on oletettava olleen tietoinen portugalilaisesta työtapaturmavakuutuslainsäädännöstä, tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.2.6 (kurssien valmistelusta vastaavan henkilöstön kulut)

87 DAFSE on katsonut, että tähän alaotsikkoon kuuluvia kuluja on pienennettävä 267 012 PTE:lla, koska ne on jo kirjattu hallintohenkilöstön palkkojen nojalla (otsikko 14.3.1.c).

88 Lisäksi näitä kuluja on myös pienennettävä 290 000 PTE:lla uudelleentarkasteluperusteita soveltaen. Näiden perusteella (ks. edellä 21 kohta), sellaisina kuin ne on esitetty vahvistamispäätöksessä (ks. edellä 27 kohta), nämä kulut on arvioitu liiallisiksi suoritusten luonteeseen ja markkinahintoihin verrattuna.

89 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.2.7 (erityistyöt)

90 DAFSE on arvioinut, ettei 722 000 PTE:n suuruinen summa ole tukikelpoinen uudelleentarkasteluperusteet huomioon ottaen. Näiden perusteella (ks. edellä 21 kohta), sellaisina kuin ne on esitetty vahvistamispäätöksessä (ks. edellä 27 kohta), katsottiin, että nämä kulut on arvioitu liiallisiksi suoritusten luonteeseen ja markkinahintoihin verrattuna.

91 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.3.1.a (opetushenkilöstön palkat)

92 DAFSE on ehdottanut 753 304 PTE:n suuruista tuen pienentämistä sillä perusteella, ettei käytännön kurssitunneista maksettuja tuntipalkkoja ollut alennettu 50 prosenttiin päätöksen 20/MTSS/87 mukaisesti, jonka asetuksen perusteella "käytännön kurssien opettajien palkkaus on 50 prosenttia edeltävien kohtien perusteella määritellyistä summista".

93 Samoin se esitti 465 511 PTE:n vähentämistä sillä perusteella, että Pirites Alentejanas oli vähentänyt tämän summan arvonlisäverona.

94 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikot 14.3.1.b (teknisen henkilöstön, joka ei vastaa opetuksesta, palkat) ja 14.3.1.c (hallintohenkilöstön palkat)

95 Tukikelpoisia ja ei-tukikelpoisia kuluja koskevan taulukon sisältävän asiakirjan (ks. edellä 20 kohta) mukaan tuen pienennykset teknisen henkilöstön, joka ei vastaa opetuksesta, palkoista ja hallintohenkilöstön palkoista on tehty uudelleentarkasteluperusteita soveltamalla. Näiden perusteella (ks. edellä 21 kohta), sellaisina kuin ne on esitetty vahvistamispäätöksessä (ks. edellä 27 kohta), katsottiin, että nämä kulut on arvioitu liiallisiksi suoritusten luonteeseen ja markkinahintoihin verrattuna.

96 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.3.2 (palkan sivukulut)

97 Palkan sivukuluista tehtyä pienennystä on perusteltu sillä, että tukikelpoinen määrä oli 31,786 prosenttia siitä, mikä sisäisen henkilöstön osalta oli otsikoiden 14.3.1.a (opettava henkilöstö), 14.3.1.b (tekninen henkilöstö, joka ei vastaa opetuksesta) ja 14.3.1.c (hallintohenkilöstö) perusteella tukikelpoista (24,5 prosenttia sosiaaliturvakuluina ja 7,286 prosenttia työtapaturmavakuutusmaksuna).

98 Koska kantajan on oletettava olleen tietoinen portugalilaisesta sosiaaliturvalainsäädännöstä, tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.3.3 (oleskelukustannukset) ja 14.3.4 (ruokakustannukset)

99 Tukikelpoisia ja ei-tukikelpoisia kuluja koskevan taulukon sisältävästä asiakirjasta (ks. edellä 20 kohta) käy ilmi, että pienennykset summista, joita oli esitetty yrityksen henkilökunnan osalta otsikoissa 14.3.3 (oleskelukustannukset) ja 14.3.4 (ruokakustannukset), on tehty sillä perusteella, ettei niillä ollut suoraa yhteyttä rahoitettuun hankkeeseen.

100 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.3.5 (matkakustannukset)

101 DAFSE on ehdottanut matkakustannusten pienentämistä 40 930 PTE:lla, koska ne eivät ole suoraan yhteydessä rahoitettuun hankkeeseen, ja 339 000 PTE:lla uudelleentarkasteluperusteita soveltaen. Näiden perusteella (ks. edellä 21 kohta), sellaisina kuin ne on esitetty vahvistamispäätöksessä (ks. edellä 27 kohta), nämä kulut on arvioitu liiallisiksi suoritusten laatuun ja markkinahintoihin verrattuna.

102 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.3.14 (yleiset hallintokulut)

103 Tukikelpoisia ja ei-tukikelpoisia kuluja koskevan taulukon sisältävässä asiakirjassa (ks. edellä 20 kohta) DAFSE on katsonut, että yleiset hallintokulut eivät ole tukikelpoisia, koska ne liittyivät kouluttajan palkkaukseen, joka oli jo sisällytetty otsikkoon palkkaus.

104 Tiedonannossaan, josta käy ilmi sen kanta tiettyihin Pirites Alentejanasin esittämiin huomautuksiin (ks. edellä 23 kohta), DAFSE on täsmentänyt, että ottaen huomioon otsikossa 14.3.1.c (hallintohenkilöstön palkat) olevat summat kolmen virkamiehen palkkana koskien kokonaisuudessaan 807 tuntia sekä alaotsikossa 14.3.1.d (muun kuin opetushenkilöstön, teknisen henkilöstön tai hallintohenkilöstön palkat) olevat summat, jotka kattavat kahdelle virkamiehelle tältä osin 1 028 tunnista maksetut palkat), esillä olevaan otsikkoon kirjattu summa ei ole perusteltu suhteessa toiminnan laatuun ja laajuuteen.

105 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.6.3 (elektronisen laitteiston poisto)

106 DAFSE on katsonut tukikelpoisia ja ei-tukikelpoisia kuluja koskevan taulukon sisältävässä asiakirjassa (ks. edellä 20 kohta), että puhelinvastaajan, videokameran ja autoradion hankintahinnasta tehtäviä poistoja ei voida hyväksyä, koska nämä laitteet eivät liity rahoitettuun hankkeeseen.

107 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

b) Tintas Robbialacia koskevasta hankkeen osasta tehtyjen pienennysten perustelut

108 Edellä 19—28, 31 ja 33 kohdassa mainituissa asiakirjoissa, jotka on annettu kantajalle tiedoksi ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, selvitetään tehtyjen pienennysten perusteita.

109 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii seuraavaksi perustelut kunkin sellaisen otsikon suhteen, jonka osalta tukea on pienennetty.

— Otsikko 14.1 (koulutettavien harjoittelijoiden tulot)

110 DAFSE on ehdottanut seuraavia pienennyksiä:

— 3 105 095 PTE (alaotsikko 14.1.1: palkkiot ja palkat)

— 78 936 PTE (alaotsikko 14.1.2: lisäpalkkiot)

— 809 409 PTE (alaotsikko 14.1.3: palkkioiden sivukulut)

— 65 083 PTE (alaotsikko 14.1.4: vakuutukset).

111 Nämä ehdotukset perustuivat Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatiman taloudenpitoa koskevan tarkastuskertomuksen päätelmiin. Tämän kertomuksen mukaan palkkojen tilikelpoisuus on määritelty tuntipalkan ja läsnäololistoihin merkittyjen läsnäolojen perusteella (s. 11). Kertomuksen 5.6 kohdassa on taulukko, jossa eritellään harjoittelijoiden käymien kurssien läsnäolotunnit.

112 Lisäksi alaotsikon 14.1.2 (lisäpalkkiot) osalta kertomuksesta käy ilmi, että DAFSE oli 13.10.1989 päivätyssä kirjeessään nro 18861 ilmoittanut tuensaajalle, että komissio ei hyväksy tukikelpoisiksi tuotantopalkkioihin, läsnäoloihin, tuottavuuteen ja ansioihin liittyviä kuluja, minkä vuoksi vastaavat pienennykset olivat perusteltuja.

113 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Otsikko 14.2 (kurssien valmistelu)

114 Vahvistamispäätösehdotukseen liitetyssä taulukossa (ks. edellä 20 kohta) DAFSE on katsonut, että opetukseen liittyvän aineiston (alaotsikko 14.2.1) ja asiakirjojen kopioinnin (alaotsikko 14.2.5) todellinen kustannus oli ensimmäisen alaotsikon osalta 1 114 530 PTE ja jälkimmäisen alaotsikon osalta 62 288 PTE.

115 Se katsoi, ettei 197 730 PTE:n suuruista summaa (alaotsikko 14.2.6: kurssien valmisteluun osallistuvan henkilöstön kulut) eikä 78 390 PTE:n suuruista summaa (alaotsikko 14.2.7: erityistyöt) voitu hyväksyä tukikelpoiseksi.

116 DAFSE perusteli nämä arviot uudelleentarkasteluperusteiden soveltamisella (ks. edellä 21 kohta). Kuitenkin Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimassa taloudenpitoa koskevassa tarkastuskertomuksessa, johon riidanalaisen päätöksen perusteluissa viitataan (ks. edellä 37 kohta), näihin alaotsikoihin liittyvät kulut oli hyväksytty kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi.

117 Vastaaja ei ole täsmentänyt, että tähän kertomukseen sisältyvästä kuluja koskevasta arvioinnista oli poikettava, eikä se ole esittänyt perusteita, minkä vuoksi niistä olisi syytä poiketa. Näin ollen riidanalaisen päätöksen perustelu on ristiriitainen, koska siinä viitataan samanaikaisesti mainittuun kertomukseen, jossa hyväksyttiin alaotsikoihin 14.2.6 ja 14.2.7 liittyvät kulut kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi, sekä toisaalta kirjeisiin nro 4085 ja 9600 sekä niiden liitteisiin, jotka sisältävät DAFSE:n taulukot (ks. edellä 20 ja 79 kohta), joiden mukaan osaa näistä kuluista ei voitu hyväksyä tukikelpoisiksi.

118 Siten tämä perustelu ei täytä perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimuksia.

— Otsikko 14.3 (kurssitoiminta ja -hallinto)

119 Kyseisestä taulukosta (ks. edellä 20 kohta) käy ilmi, että Oliveira Rego & Alexadre Hipóliton laatimassa taloudenpitoa koskevassa tarkastuskertomuksessa esitetyistä syistä DAFSE ei ollut hyväksynyt seuraavia kuluja:

— 1 780 080 PTE (alaotsikko 14.3.1.a: opetushenkilöstön palkat);

— 121 669 PTE (alaotsikko 14.3.2: palkan sivukulut);

— 8 898 PTE (alaotsikko 14.3.4: ruokakustannukset);

— 1 588 925 PTE (alaotsikko 14.3.9: kiinteän ja irtaimen omaisuuden vuokra);

— 475 330 PTE (alaotsikko 14.3.11: muut toimitukset ja kolmansien suorittamat palvelut);

— 103 400 PTE (alaotsikko 14.3.15: muut toiminta- ja hallintokustannukset).

120 Taulukon liitteessä (ks. edellä 21 kohta) selvitettyjä uudelleentarkasteluperusteita soveltaen se ei ole myöskään hyväksynyt seuraavia kuluja:

— 464 490 PTE (alaotsikko 14.3.1.b: teknisen henkilöstön, joka ei vastaa opetuksesta, palkat);

— 186 030 PTE (alaotsikko 14.3.1.c: hallintohenkilöstön palkat);

— 491 400 PTE (alaotsikko 14.3.7: budjettihallinto ja -valvonta);

— 315 900 PTE (alaotsikko 14.3.8: erityistyöt).

121 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii seuraavaksi perustelut kunkin sellaisen alaotsikon suhteen, jonka osalta tukea on pienennetty.

— Alaotsikko 14.3.1.a (opetushenkilöstön palkat)

122 Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimasta taloudenpitoa koskevasta tarkastuskertomuksesta käy ilmi, että tukikelpoiseksi hyväksytty summa on laskettu opettajien läsnäolon perusteella sekä päätöksen 20/MTSS/87 mukaisesti kirjattavien koulutuksen tuntikustannusten perusteella. Tässä päätöksessä määritellään vuoden 1988 aikana toteutettavissa hankkeissa opettavan henkilöstön palkkojen rahoitustukien enimmäismäärät. Siinä täsmennetään myös, että tukikelpoisiksi on hyväksytty ainoastaan sellaiset kurssit, joista on olemassa läsnäoloselvitys, jonka on allekirjoittanut joko opettaja tai ainakin harjoittelija, ja joka on kirjanpidossa. Lisäksi päätöksen 20/MTSS/87 mukainen enimmäispalkkio sisältää arvonlisäveron. Lopuksi kertomuksessa todetaan vielä, että Tintas Robbialacin kirjaama sisäisten opettajien tuntipalkkio oli yleisesti ottaen korkeampi kuin se, mitä kantaja käytti huomioon otettavan tuntihinnan laskemiseksi. Taulukossa eritellään erot opettajakohtaisesti (ks. kertomus, s. 17—19).

123 Tämä yksityiskohtainen perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikot 14.3.1.b (teknisen henkilöstön, joka ei vastaa opetuksesta, palkat) ja 14.3.1.c (hallintohenkilöstön palkat)

124 DAFSE on arvioinut, ettei osaa näihin alaotsikoihin sisältyvistä kuluista voida hyväksyä tukikelpoisiksi uudelleentarkasteluperusteet huomioon ottaen (ks. edellä 21 kohta). Kuitenkin Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimassa taloudenpitoa koskevassa tarkastuskertomuksessa, johon riidanalaisen päätöksen perusteluissa viitataan (ks. edellä 37 kohta), nämä kulut oli hyväksytty kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi.

125 Vastaaja ei ole täsmentänyt, että tähän kertomukseen sisältyvästä kuluja koskevasta arvioinnista oli poikettava, eikä se ole esittänyt perusteita, minkä vuoksi niistä olisi syytä poiketa. Näin ollen riidanalaisen päätöksen perustelu on ristiriitainen, koska siinä viitataan samanaikaisesti mainittuun kertomukseen, jossa

hyväksytään alaotsikoihin 14.3.1.b ja 14.3.1.c liittyvät kulut kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi, sekä toisaalta kirjeisiin nro 4085 ja 9600 sekä niiden liitteisiin, jotka sisältävät DAFSE:n taulukot (ks. edellä 20 ja 79 kohta), joiden mukaan osaa näistä kuluista ei voitu hyväksyä tukikelpoisiksi.

126 Siten tämä perustelu ei täytä perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimuksia.

— Alaotsikko 14.3.2 (sosiaalikulut)

127 Kertomuksessa selvitetään, että alaotsikon 14.3.1.a osalta tuen pienennys merkitsee 121 669 PTE:n vähennystä sovellettaessa Tintas Robbialacin käyttämää tapaa kirjata sisäisen hallinto- ja opetushenkilöstön sosiaalikulut.

128 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.3.4 (sisäisen opetushenkilöstön ruokakustannukset)

129 Kertomuksesta käy ilmi, että opettajia koskeviin kuluihin on täytynyt tehdä oikaisu, koska yritys on kirjannut 239 päivää, vaikka koulutuspäiviä oli ainoastaan 190. Tähän luokkaan kuuluvan henkilöstön kulujen tukikelpoiseksi

hyväksyttävä summa syntyy kertomalla koulutuspäivien lukumäärä yksittäisen aterian hinnalla ja sillä prosenttiosuudella ajasta, jonka opettajat ovat osoitetut koulutukseen. Sitä vastoin hankkeen johtajaa ja sihteereitä koskevat kulut on hyväksytty kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi.

130 Tämä yksityiskohtainen perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikot 14.3.7 (budjettihallinto ja -valvonta) ja 14.3.8 (erityistyöt)

131 Päinvastoin kuin tukikelpoisia ja ei-tukikelpoisia kuluja koskevan taulukon sisältävä asiakirja (ks. edellä 20 kohta) Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimassa taloudenpitoa koskevassa tarkastuskertomuksessa katsotaan, että alaotsikkoon 14.3.7 kirjatut kulut olisi hyväksyttävä tukikelpoisiksi. Mitä tulee alaotsikkoon 14.3.8, kyseisessä kertomuksessa tutkitaan Partexin laskua kahden asiantuntijan laskuttamista 89 tunnista heidän auttaessaan yritystä oikeudellisesti ja koulutukseen liittyen sekä kertomusten arvioinnissa samoin kuin tuen loppuosan maksupyynnön laatimisessa. Tarkastuskertomuksen laatijat ovat katsoneet, että kirjattua summaa on pienenettävä 20 prosenttia eli 130 104 PTE, koska tuen loppuosan maksupyynnön laatimiseen liittyvät kulut eivät ole ajalta, jolloin hanke toteutettiin, eikä niiden suuruus ole 315 900 PTE kuten DAFSE on ehdottanut asiakirjassa, joka sisältää tukikelpoisia ja ei-tukikelpoisia kuluja koskevan taulukon.

132 Vastaaja ei ole täsmentänyt, että tähän kertomukseen sisältyvästä kuluja koskevasta arvioinnista oli poikettava, eikä se ole esittänyt perusteita, minkä vuoksi niistä olisi syytä poiketa. Näin ollen riidanalaisen päätöksen perustelu on risti-

riitainen, koska siinä viitataan kirjeisiin nro 4085 ja 9600 sekä niiden liitteisiin, joihin sisältyvät DAFSE:n taulukot (ks. edellä 20 ja 79 kohta), joissa tuki evätään tietyiltä kustannuksilta, jotka on hyväksytty tukikelpoisiksi mainitussa kertomuksessa, johon perusteluissa kuitenkin viitataan yhtä lailla.

133 Siten tämä perustelu ei täytä perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimuksia.

— Alaotsikko 14.3.9 (irtaimen ja kiinteän omaisuuden vuokrat)

134 Kertomuksessa todetaan, että kantaja on kirjannut Novotelin salien vuokran ruokakustannuksiin 8 230 PTE:n suuruisena summana. Sen mukaan nämä kulut olisi pitänyt kirjata otsikon 14.3.4 alle. Tämän otsikon alle on kuitenkin jo kirjattu enimmäismäärä kuluja. Siten 8 230 PTE:n suuruista summaa ei voitu hyväksyä.

135 Mitä tulee atk-laitteisiin kertomuksessa todetaan, että 1 588 925 PTE ei ole hyväksytty tukikelpoiseksi, koska yritys on saanut kyseisen laitteiston vuokralle. Näin ollen poistot ovat tukikelpoisia siltä osin, kuin näin määrätään 29.8.1981 annettuun asetukseen nro 737/81 (*Diário da República*, I sarja, nro 198, 29.8.1981, s. 2290) liittyvässä taulukossa, sellaisena kuin se on muutettuna. Koska toiminta on kestänyt ainoastaan seitsemän kuukautta, tukikelpoiseksi hyväksytään hankintahinta kerrottuna kertoimella 7/60.

136 Tämä yksityiskohtainen perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.3.11 (muut toimitukset ja kolmansien suorittamat palvelut)

137 On todettu, että vuosittaiset sähkö-, vesi- ja polttoainekustannukset, jotka Tintas Robbialac on kirjannut, olivat 38 642 355 PTE, vaikka sen tuloveroilmoituksessa näinä kuluina ilmoitettiin ainoastaan 22 060 815 PTE. Tukikelpoiseksi hyväksyttävä summa on laskettu tämä veroilmoitus huomioon ottaen sen laskutavan mukaisesti, jota Tintas Robbialac on käyttänyt näiden kulujen kirjaamisessa. Kertomuksen mukaan vastaavanlainen laskelma on tehty puhelin-, telekopio- ja telexkustannusten osalta, joiden perusteella kirjattu vuosittainen määrä oli 22 791 837 PTE, vaikka tuloveroilmoituksessa ilmoitettiin 16 738 000 PTE:n suuruinen summa.

138 Tämä yksityiskohtainen perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.3.15 (muut toiminta- ja hallintokulut)

139 Kertomuksesta käy ilmi, että kahvikuluja ei voida hyväksyä ESR:n rahoitustuen piiriin, mutta syitä tähän ei ilmoiteta.

140 Tämä perustelu ei siten täytä perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimuksia.

— Otsikko 14.8 (harjoittelijoiden oleskelu ja ruoka)

141 Tukikelpoisia ja ei-tukikelpoisia kuluja koskevan taulukon sisältävän asiakirjan (ks. edellä 20 kohta) mukaan alaotsikosta 14.8.1 (asumiskulut keskuksen ulkopuolella) on tehty 64 170 PTE:n suuruinen pienennys Oliveira Rego & Ale-

xandre Hipóliton laatimassa taloudenpitoa koskevassa tarkastuskertomuksessa esitetyn syyn vuoksi. Kertomuksessa päädytään hylkäämään kyseinen summa, koska ulkopuolisen laatima tosite puuttuu.

142 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Otsikko 14.9 (harjoittelijoiden matkat)

143 Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatiman taloudenpitoa koskevan tarkastuskertomuksen mukaan yrityksen kirjaamaa summaa ei ollut ilmoitettu tukihakemuksessa eikä ollut mitään perusteltua syytä poiketa tukihakemuksesta. Siten tähän otsikkoon liittyviä kustannuksia ei voida rahoittaa riidanalaisesta tuesta.

144 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

c) Sapecia koskevasta hankkeen osasta tehtyjen tuen pienennysten perustelut

145 Edellä 19—28, 31 ja 33 kohdassa mainituissa asiakirjoissa, jotka on annettu kantajalle tiedoksi ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, selvitetään tuen pienentämistä.

146 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii seuraavaksi perustelut kunkin sellaisen otsikon suhteen, jonka osalta tukea on pienennetty.

— Otsikko 14.2 (kurssien valmistelu)

147 Taulukon sisältävässä asiakirjassa (ks. edellä 20 kohta) täsmennetään, että koska opetusmateriaalin osalta (alaotsikko 14.2.1) oli hyväksytty 100 000 PTE:n suuruinen summa kurssia kohti, kantajan kirjaama summa on katsottu liialliseksi ottaen huomioon hankkeen luonne ja laajuus. Siten opetusmateriaalina esitettyä summaa on pienennetty 1 435 850 PTE:lla.

148 Alaotsikkoa 14.2.8 (muut valmistelukustannukset) on pienennetty 763 000 PTE:lla uudelleentarkasteluperusteita soveltaen. Kuitenkin Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimassa taloudenpitoa koskevassa tarkastuskertomuksessa, johon riidanalaisen päätöksen perusteluissa on viitattu (ks. edellä 37 kohta), tähän alaotsikkoon liittyvät kulut oli hyväksytty kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi.

149 Vastaaja ei ole täsmentänyt, että tähän kertomukseen sisältyvästä kuluja koskevasta arvioinnista oli poikettava eikä se ole esittänyt syitä, minkä vuoksi niistä olisi syytä poiketa. Näin ollen riidanalaisen päätöksen perustelu on ristiriitainen, koska siinä viitataan samanaikaisesti mainittuun kertomukseen, jossa hyväksytään alaotsikkoon 14.2.8 liittyvät kulut kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi, sekä toisaalta kirjeisiin nro 4085 ja 9600 sekä niiden liitteisiin, jotka sisältävät DAFSE:n taulukot (ks. edellä 20 ja 79 kohta), joiden mukaan osaa näistä kuluista ei voitu hyväksyä tukikelpoisiksi.

150 Siten tämä perustelu ei täytä perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimuksia.

— Otsikko 14.3 (kurssitoiminta ja -hallinto)

151 DAFSE on katsonut, että Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimassa taloudenpidon tarkastuskertomuksessa esitetyistä syistä seuraavia kuluja ei voida hyväksyä:

— 5 744 PTE (alaotsikko 14.3.5: matkakulut) ja

— 8 049 589 PTE (alaotsikko 14.3.9: kiinteän ja irtaimen omaisuuden vuokra).

152 Se on lisäksi katsonut taulukon liitteessä kuvattuja uudelleentarkasteluperusteita soveltamalla (ks. edellä 20 kohta), ettei seuraavia kuluja voida hyväksyä:

— 811 000 PTE (alaotsikko 14.3.1.b: teknisen henkilöstön, joka ei vastaa opetuksesta, palkat);

— 541 000 PTE (alaotsikko 14.3.1.c: hallintohenkilöstön palkat);

— 1 082 000 PTE (alaotsikko 14.3.7: budjettihallinto ja -valvonta);

— 1 104 000 PTE (alaotsikko 14.3.11: muut toimitukset ja kolmansien suorittamat palvelut).

153 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii seuraavaksi perustelut kunkin sellaisen alaotsikon suhteen, jonka osalta tukea on pienennetty.

— Alaotsikot 14.3.1.b (teknisen henkilöstön, joka ei vastaa opetuksesta, palkat) ja 14.3.1.c (hallintohenkilöstön palkat).

154 DAFSE on arvioinut, ettei osaa näihin alaotsikoihin liittyvistä kuluista voitu hyväksyä tukikelpoisiksi uudelleentarkasteluperusteet huomioon ottaen (ks. edellä 21 kohta). Kuitenkin Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimassa taloudenpitoa koskevassa tarkastuskertomuksessa, johon riidanalaisen päätöksen perusteluissa viitataan (ks. edellä 37 kohta), nämä kulut oli hyväksytty kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi.

155 Vastaaja ei ole täsmentänyt, että tähän kertomukseen sisältyvästä kuluja koskevasta arvioinnista oli poikettava, eikä se ole esittänyt perusteita, minkä vuoksi niistä olisi syytä poiketa. Näin ollen riidanalaisen päätöksen perustelu on risti-

riitainen, koska siinä viitataan samanaikaisesti mainittuun kertomukseen, jossa hyväksytään alaotsikoihin 14.3.1.b ja 14.3.1.c liittyvät kulut kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi, sekä toisaalta kirjeisiin nro 4085 ja 9600 sekä niiden liitteisiin, joihin sisältyvät DAFSE:n taulukot (ks. edellä 20 ja 79 kohta), joiden mukaan osaa näistä kuluista ei voitu hyväksyä tukikelpoisiksi.

156 Siten tämä perustelu ei täytä perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimuksia.

— Alaotsikko 14.3.5 (matkakulut)

157 Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatiman taloudenpidon tarkastuskertomuksen 6.3.3 kohdassa täsmennetään, että ruokaan liittyviä kuluja ei ole näytetty toteen laissa edellytetyillä tositteilla 5 744 PTE:n osalta.

158 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.3.7 (budjettihallinto ja -valvonta)

159 DAFSE on katsonut, että osaa tähän alaotsikkoon sisältyvistä kuluista ei voida hyväksyä tukikelpoisiksi uudelleentarkasteluperusteet huomioon ottaen (ks. edellä 21 kohta). Kuitenkin Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimassa

taloudenpidon tarkastuskertomuksessa, johon riidanalaisen päätöksen perusteluissa viitataan (ks. edellä 37 kohta), nämä kulut oli hyväksytty kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi.

160 Vastaaja ei ole täsmentänyt, että tähän kertomukseen sisältyvästä kuluja koskevasta arvioinnista oli poikettava, eikä se ole esittänyt syitä, minkä vuoksi niistä olisi syytä poiketa. Näin ollen riidanalaisen päätöksen perustelu on ristiriitainen, koska siinä viitataan samanaikaisesti mainittuun kertomukseen, joissa hyväksytään alaotsikkoon 14.3.7 liittyvät kulut kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi, sekä toisaalta kirjeisiin nro 4085 ja 9600 sekä niiden liitteisiin, joihin sisältyvät DAFSE:n taulukot (ks. edellä 20 ja 79 kohta), joiden mukaan osaa näistä kuluista ei voitu hyväksyä tukikelpoisiksi.

161 Siten perustelu ei täytä perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimuksia.

— Alaotsikko 14.3.9 (irtaimen ja kiinteän omaisuuden vuokrat)

162 Tähän otsikkoon kirjatut kulut koskevat Lisnavessa (kurssipaikka) sijaitsevien salien vuokria, laitteistoa (kopiokone, sähkökirjoituskone sekä erilaiset tietokoneet) sekä tuotantolaitteistojen vuokraa.

163 Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatiman taloudenpidon tarkastuskertomuksen 6.3.6 kohdassa on taulukko, jossa esitetään yhteenvedonomaisesti tukikelpoisiksi hyväksyttävät summat ottaen huomioon näistä hyödykkeistä tehtäviä poistoja koskevat säännöt. Näiden sääntöjen soveltaminen esitetään seuraavasti:

"Olemme todenneet, että yritys on hankkinut kopiokoneen ja sähkökirjoituskoneen leasing-rahoituksella, jonka yhteensä 12 maksuerää erääntyvät kolmen kuukauden välein, mikä vastaa kolmen vuoden maksuaikaa. Yritys on kirjannut 4 maksuerää näistä laitteista toisesta (vuokra: 32 175 PTE) ja 5 maksuerää niistä toisesta (vuokra: 46 800 PTE), jotka oli jo poistettu rahoituskuluina. Kyseisen 29.8.1981 annettuun asetukseen N:o 737/81 liitetyn taulukon mukainen sovellettava poistokanta on 14,28 prosenttia. Tukikelpoiseksi hyväksyttävä määrä vastaa 9/84 hankintahinnasta.

Mitä tulee tietokoneisiin ja täydentävään atk-materiaaliin, jotka on vuokrattu Prológica Sistemas de Informação e Gestão SA:lle, olemme todenneet, että yritys on saanut pitää materiaalin vuokrakauden päättyessä, eikä ole näytetty, että sillä olisi vielä jäännösarvoa.

Järjestelyä on pidettävä todellisena pitkäkestoisena vuokrana, jossa laitteisto otetaan takaisin vuokrakauden lopussa, ja sitä voidaan analogisesti tulkiten pitää leasing-rahoituksena.

Poiston määrä on tällaisessa tapauksessa 20 prosenttia, joten hankinta-arvosta voidaan tukikelpoiseksi hyväksyä 9/60.

Ottaen huomioon 9 kuukauden käyttöajan, saadaan seuraavanlainen taulukko — — ."

164 Kertomuksen päätelmissä on todettu, että atk-laitteiston vuokraamisesta aiheutuvat kulut on kirjattu väärin, koska yritys on lopuksi saanut kyseisen materiaalin itselleen.

165 Tämä yksityiskohtainen perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

— Alaotsikko 14.3.11 (muut toimitukset ja kolmansien suorittamat palvelut)

166 DAFSE on katsonut, että osaa tähän alaotsikkoon liittyvistä kuluista ei voida hyväksyä tukikelpoisiksi uudelleentarkasteluperusteet huomioon ottaen (ks. edellä 21 kohta). Kuitenkin Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimassa taloudenpidon tarkastuskertomuksessa, johon riidanalaisen päätöksen perusteluissa viitataan (ks. edellä 37 kohta), nämä kulut oli hyväksytty kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi.

167 Vastaaja ei ole täsmentänyt, että tähän kertomukseen sisältyvästä kuluja koskevasta arvioinnista oli poikettava, eikä se ole esittänyt perusteita, minkä vuoksi niistä olisi syytä poiketa. Näin ollen riidanalaisen päätöksen perustelut ovat

ristiriitaiset, koska siinä viitataan samanaikaisesti mainittuun kertomukseen, jossa alaotsikkoon 14.3.11 liittyvät kulut hyväksytään kokonaisuudessaan tukikelpoisiksi, sekä toisaalta kirjeisiin nro 4085 ja 9600 sekä niiden liitteisiin, joihin sisältyvät DAFSE:n taulukot (ks. edellä 20 ja 79 kohta), joiden mukaan osaa näistä kuluista ei voitu hyväksyä tukikelpoisiksi.

168 Siten tämä perustelu ei täytä perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimuksia.

— Otsikko 14.8 (harjoittelijoiden oleskelu ja ruoka)

169 Lopuksi on todettava, että 891 502 PTE:n suuruista summaa, jota on pyydetty alaotsikon 14.8.4 osalta (keskuksen ulkopuolisten aterioiden kustannukset) ei ole hyväksytty tukikelpoisiksi Oliveira Rego & Alexandre Hipóliton laatimassa taloudenpidon tarkastuskertomuksessa esitetyistä syistä.

170 Kyseisen kertomuksen 6.5 kohdassa selvitetään, ettei kustannuksia harjoittelijoiden aterioista keskuksen ulkopuolella voida hyväksyä tukikelpoisiksi, koska niistä on ainoastaan sisäiset tositteet, vaikka nämä kustannukset on näytettävä toteen ulkopuolisen laatimin tosittein. Siten kertomuksessa arvioidaan tämän otsikon osalta tukikelpoisiksi kuluiksi 2 280 404 PTE.

171 Tämä perustelu täyttää perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset.

172 Edeltävän perusteella toinen kanneperuste on hyväksyttävä sikäli, kuin siinä vaaditaan riidanalaisen päätöksen kumoamista siltä osin, kuin siinä pienennetään Tintas Robbialacia koskevasta hankkeen osasta alaotsikoiden 14.2.6, 14.2.7, 14.3.1.b, 14.3.1.c, 14.3.7, 14.3.8 ja 14.3.15 osalta ja Sapecia koskevasta hankkeen osasta alaotsikoiden 14.2.8, 14.3.1.b, 14.3.1.c, 14.3.7 ja 14.3.11 osalta summia, joita kantaja oli vaatinut tuen loppuosan maksupyynnössään.

C Kolmas kanneperuste, joka liittyy oikeuden väärinkäyttöön, puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen sekä vilpittömän mielen yleisperiaatteen, luottamuksensuojan yleisperiaatteen sekä saavutettujen oikeuksien yleisperiaatteen loukkaamiseen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

173 Kantaja katsoo, että vaikka yhteisön lainsäädännössä ei aseteta määräaikaa, jonka kuluessa komission olisi tehtävä päätöksensä tuen loppuosan maksupyynnöstä, komission on kuitenkin tehtävä päätöksensä kohtuullisessa ajassa.

174 Esillä olevassa asiassa aika, joka on kulunut tuen loppuosan maksupyynnön tekemisen ja riidanalaisen päätöksen välillä (kuusi vuotta), merkitsee näet oikeuden väärinkäyttöä ja loukkaa vilpittömän mielen periaatetta.

175 Lisäksi jäsenvaltion tekemän tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen vahvistamisen jälkeen tuensaaja saattoi perustellusti olettaa, että maksettuja ennakkoja oli pidettävä lopullisesti saatuina. Tämä perusteltu odotus muuttuu hiljaisesti ajan kuluessa subjektiiviseksi oikeudeksi siinä tapauksessa, että tuensaajalle ei ole annettu tietoa sääntöjenvastaisuuksia koskevista epäilyistä. Tuen

loppuosan maksamista koskevan päätöksen tekemisen lykkääminen näin pitkäksi ajaksi, kun tuensaajan odotus on muuttunut subjektiiviseksi oikeudeksi, loukkaa tuensaajan puolustautumisoikeuksia samoin kuin oikeudenkäyntiä koskevia yleisiä periaatteita, erityisesti vilpittömän mielen periaatetta, luottamuksensuojan periaatetta sekä saavutettujen oikeuksien periaatetta. Lisäksi tällaisen ajan kuluminen kaventaa vakavalla tavalla kantajan puolustautumisoikeuksia, koska mahdollisuus esittää todisteita kahdeksan vuoden takaisista seikoista on hyvin vaikeaa.

176 Vastaaja kiistää kantajan esittämät väitteet. Ensiksi se toteaa, että asetuksen N:o 2950/83 6 artiklan 1 kohdassa tai 7 artiklassa komission toimivallan harjoittamiselle ei aseteta määräaikaa. Toiseksi, koska kantaja ei ole noudattanut tuen myöntämispäätöksessä asetettuja ehtoja, se ei voi pätevästi vedota vilpittömän mielen, luottamuksensuojan ja saavutettujen oikeuksien periaatteisiin. Kolmanneksi kantaja ei ole näyttänyt, miten sen puolustautumisoikeuksia on loukattu.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

1. Menettelyn keston kohtuullisuus

177 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan hallinnollisen menettelyn keston kohtuullisuutta on arvioitava kunkin asian erityispiirteet huomioon ottaen, ja arvioinnissa on otettava erityisesti huomioon asiayhteys, eri menettelyvaiheet, asian vaikeus sekä asian merkitys eri osapuolille (edellä 63 kohdassa mainittu tuomio Mediocurso v. komissio, tuomion 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

178 Juuri tältä kannalta onkin arvioitava sen ajan kohtuullisuutta, joka on kulunut siitä, kun DAFSE esitti 30.10.1989 tuen loppuosan maksupyynnön, siihen, kun riidanalainen päätös 14.8.1996 tehtiin. Tämän tutkinnan puitteissa on otettava huomioon esillä olevassa asiassa noudatetun päätösmenettelyn eri vaiheet.

179 DAFSE oikaisi 12.2.1990 komissiolle 30.10.1989 esitettyä tuen loppuosan maksupyyntöä.

180 DAFSE arvioi 24.6.1991 olevansa velvollinen hankkimaan lisäselvitystä esillä olevassa asiassa ja antamaan Tintas Robbialacin ja Sapecin osalta toimeksiannon tilintarkastusyhtiö Oliveira Rego & Alexandre Hipólitolle tosiseikkoja ja kirjanpitoa koskevien tietojen tarkastamiseksi.

181 Oikeudenkäyntiasiakirjoista ei käy ilmi seikkoja, joiden perusteella voitaisiin todeta hallinnollisia toimia toteutetun ajanjaksona 12.2.1990—24.6.1991. Kuitenkin päätös uskoa tilintarkastusyhtiölle kahden yhtiön kyseisen tuen puitteissa toteuttamien toimien tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen tarkastus on voitu tehdä vasta sen jälkeen, kun DAFSE:n virkamiehet olivat alkaneet epäillä tiettyjä kuluja sääntöjenvastaisiksi. Tällainen epäily on voinut syntyä vasta kyseisen asian uudelleentutkinnan jälkeen. Ottaen huomioon asian monitahoisuuden, hankkeen toteuttamiseen osallistuneiden henkilöiden määrän sekä tarpeelliset yhteydenotot kansallisten viranomaisten ja komission yksiköiden välillä, tämä aika ei vaikuta liialliselta.

182 Vastaaja on vakuuttanut, että tuen loppuosan maksupyynnön uudelleentutkinnassa DAFSE ja yhtiöt Tintas Robbialac, Sapec ja Pirites Alentejanas olivat yhteydessä toisiinsa vuosien 1992 ja 1994 välisenä aikana, erityisesti vanhasta rahastosta vastuussa olleen työryhmän kokouksien puitteissa; tätä kantaja ei ole kiistänyt. Kyseinen työryhmä määritteli uudelleentarkasteluperusteet vuoden

1988 hankkeille, joissa kantaja oli osapuolena, ja tämän jälkeen vastaaja sovelsi näitä perusteita yhteistyössä Portugalin viranomaisten kanssa. DAFSE vaati, että hankkeiden toteuttamisessa osallisina olevat yritykset toimittavat sille erinäiset asiakirjat tutkintaa ja arviointia varten. Asian monitahoisuus huomioon ottaen tämä kolmen vuoden ajanjakso, vaikka se kiistämättömästi on pitkä, ei ole kohtuuton.

183 DAFSE ilmoitti 30.1.1995 ja sen jälkeen päätösehdotukset yrityksille, jotka saattoivat esittää huomautuksensa.

184 Näiden jälkeen DAFSE ilmoitti 30.3.1995 vastaajalle oikaistun tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen vahvistuksen (ks. edellä 30 kohta).

185 DAFSE ilmoitti 19.6.1995 kantajalle kulujen summan, jonka se oli asian uudelleentarkastelun jälkeen vahvistanut, ja että tämä ei rajoita komissiota sen tehdessä lopullisen päätöksen tuen loppuosan maksamisesta (ks. edellä 31 kohta).

186 DAFSE ilmoitti kantajalle 27.2.1996 päivätyillä kirjeillään nro 2567 ja 2569 sekä 1.3.1996 päivätyllä kirjeellään nro 2837, että komissio oli hyväksynyt tuen loppuosan maksupyynnön vahvistamisen sille summalle, joka oli ilmoitettu 19.6.1995 päivätyissä kirjeissä.

187 Lopulta, ja ottaen huomioon edellä 35 kohdassa mainitun asian komissio vastaan Branco, vastaaja peruutti ensimmäisen päätöksen ja korvasi sen riidanalaisella päätöksellä.

188 Tästä tapahtumasarjasta käy ilmi, että riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltävistä menettelyvaiheista jokainen tapahtui kohtuullisessa ajassa, kun otetaan huomioon ne seikat, jotka kansalliset ja yhteisön yksiköt, jotka olivat vastuussa ESR:n hallinnosta, saattoivat perustellusti ottaa huomioon tutkittaessa tuen loppusumman maksamispyyntöjä.

189 Näin ollen väite kohtuullisen määräajan periaatteen, vilpittömän mielen periaatteen ja oikeuden väärinkäyttöä koskevan periaatteen loukkaamisesta on hylättävä.

2. Väitteet luottamuksensuojan periaatteen, oikeusvarmuuden periaatteen ja saavutettujen oikeuksien periaatteen loukkaamisesta

190 Sellaisessa tapauksessa, jossa ESR:n tuensaaja ei ole toteuttanut koulutushanketta noudattamalla niitä ehtoja, jotka tuen myöntämiselle oli asetettu, kyseinen tuensaaja ei voi vedota luottamuksensuojan periaatteeseen ja saavutettujen oikeuksien periaatteeseen perustellakseen vaatimuksensa siitä, että hyväksymispäätöksessä alun perin myönnetyn tuen kokonaismäärän loppuosa maksettaisiin hänelle (ks. edellä 53 kohdassa mainittu asia Branco v. komissio, tuomion 97 ja 105 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

191 Koska luottamuksensuojan periaate on seuraus oikeusvarmuuden periaatteesta, joka edellyttää oikeussääntöjen olevan selkeitä ja täsmällisiä, ja koska luottamuksensuojan periaatteella pyritään takaamaan yhteisön oikeuden alaan kuuluvien tilanteiden ja oikeudellisten suhteiden ennakoitavuus (asia C-63/93, Duff ym., tuomio 15.2.1996, Kok. 1996, s. I-569, 20 kohta), tämä sama päätelmä on myös tehtävä, kun luottamuksensuojan periaatetta väitetään loukatun.

192 Riidanalaisen päätöksen mukaan myöntämispäätöksen ehtoja ei ole noudatettu tiettyjen kulujen osalta. Kantaja ei ole näyttänyt, että vastaajan tähän lopputulokseen päätynyt arviointi olisi virheellinen. Siten on katsottava, että kantaja ei ole noudattanut esillä olevassa asiassa ehtoja, jotka oli asetettu kyseisille koulutushankkeille.

193 Joka tapauksessa kantaja ei ole voinut perustellusti olettaa saavansa koko rahoitustuen tai edes maksettujen ennakoiden summan. Tämän tuomion 18 kohdasta käy näet ilmi, että vuodesta 1991 alkaen DAFSE:n toimet antoivat aihetta olettaa, ettei se ollut päättänyt asian tutkimista ja että oli olemassa epäilyksiä 30.10.1989 tehdyn tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen vahvistamisen perusteltavuudesta. Toiseksi, koska asetuksen N:o 2950/83 6 artiklan 1 kohdan mukaan komissio tekee lopullisen päätöksen (asia C-32/95 P, komissio v. Lisrestal ym., tuomio 24.10.1996, Kok. 1996, s. I-5373, 29 kohta), kantaja ei voinut olettaa, että 30.10.1989 tehty vahvistaminen antaisi sille oikeuden saada summa, jonka suorittamista vaadittiin mainitun vahvistamisen kohteena olleessa tuen loppuosan maksupyynnössä.

194 Siten luottamuksensuojan periaatteen, oikeusvarmuuden periaatteen sekä saavutettujen oikeuksien periaatteen loukkaamista koskeva väite on hylättävä.

3. Väite kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamisesta

195 Kantaja väittää ainoastaan yleisesti, että hankkeiden toteuttamisesta kulunut aika vaarantaa sen mahdollisuudet esittää todisteet siitä, että sitä vastaan esitetyt syytökset eivät ole perusteltuja.

196 Sovellettavassa lainsäädännössä käyttöön otettu tukijärjestelmä perustuu erityisesti siihen, että tuensaaja noudattaa tiettyjä ehtoja, jotka antavat sille oikeuden saada ilmoitettu tuki. Tämän lainsäädännön nojalla, ja erityisesti asetuksen N:o 2950/83 7 artiklan 1 kohdan perusteella, sekä kansallisilla viranomaisilla että komissiolla on oikeus valvoa, että tuensaaja noudattaa näitä ehtoja. Siten varmistaakseen tuen maksamisen tuensaajien on, ainakin siihen asti, kunnes komissio tekee päätöksen tuen loppuosan maksupyynnöstä, säilytettävä tositteet, joista käy ilmi, että ne ovat täyttäneet nämä ehdot.

197 Siten puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskeva väite on hylättävä.

198 Edeltävän perusteella kolmas kanneperuste on hylättävä.

D *Neljäs kanneperuste, joka koskee harkintavallan väärinkäyttöä*

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

199 Kantaja väittää toissijaisesti, että vastaaja on syyllistynyt harkintavallan väärinkäyttöön asettautuessaan Portugalin valtion tilalle pienentääkseen kysymyksessä olevaa tukea ja oikeuttaessaan siten DAFSE:n (lainvastaiset) toimet, jotka toteutettiin 30.10.1989 tehdyn tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen vahvistamisen jälkeen. Kantajan mukaan syy DAFSE:n toimiin oli halu kaikin keinoin pienentää aikaisemmin hyväksyttyjä tukia ja näin tasapainottaa sosiaa-

liturvaa koskevaa budjettia, johon kuuluvat ESR:n tukien puitteissa myönnetyt kansalliset osuudet. Tämän vuoksi DAFSE syytti ESR:n tuensaajia rahoituksen väärinkäytöstä. Laillistaessaan näin DAFSE:n lainvastaiset toimet vastaaja on ylittänyt asetuksen N:o 2950/83 7 artiklan mukaisen toimivaltansa ja syyllistynyt harkintavallan väärinkäyttöön.

200 Tämä harkintavallan väärinkäyttö käy ilmi

— siitä, että vastaajan päättämä pienennyksen määrä vastaa DAFSE:n 19.6.1995 tekemissä vahvistamispäätöksissä hylättyjä summia (ks. edellä 31 kohta);

— asioiden uudelleentarkastelusta uusien perusteiden nojalla;

— yleisen mielipiteen julkistalouden tilaan kohdistamasta huomiosta vuonna 1995, joka oli vaalivuosi;

— vastineeseen liitetyistä asiakirjoista, erityisesti vanhaa rahastoa koskevan työryhmän asiakirjoista, jotka liittyivät niiden ESR:n rahoitushankkeiden, joissa kantaja oli osallisena, arviointimenetelmän määrittelyyn (asiakirjat 7—9 ja 17).

201 Vastaaja kiistää nämä väitteet ja korostaa rajoittuneensa vahvistamaan Portugalin valtion tekemän vahvistuksen noudattaen yhteisön asiaan sovellettavaa lainsäädäntöä ja erityisesti asetuksen N:o 2950/83 6 artiklaa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

202 Toimenpiteeseen ei liity harkintavallan väärinkäyttöä, paitsi jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että toimenpide on tehty yksinomaan tai ainakin olennaisilta osin muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi tai perustamissopimuksessa asian käsittelyjärjestykseksi erityisesti määrätyn menettelyn välttämiseksi (kts. edellä 54 kohdassa mainittu asia Proderec v. komissio, tuomion 118 kohta).

203 Seikat, joihin kantaja on vedonnut tällaisen väärinkäytön toteen näyttämiseksi, eivät riitä kumoamaan sitä laillisuusolettamaa, joka periaatteessa koskee yhteisön toimielinten säädöksiä, määräyksiä ja toimenpiteitä.

204 Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut asiassa Proderec vastaan komissio (edellä mainittu asia 54 kohdassa, tuomion 69 kohta), jäsenvaltion asetuksen N:o 2950/83 5 artiklan 4 kohdan perusteella toteuttama vahvistamistoimenpide ei vapauta sitä niistä velvollisuuksista, joita sillä on sovellettavien yhteisön säännösten perusteella.

205 Lisäksi ne perusteet, joiden nojalla kyseisiä asioita on tarkasteltu uudelleen, ovat "tuensaajan kulujen kohtuullinen luonne" ja "tuen hyvä rahoitushallinto". Näiden perusteiden, jotka rajoittuvat ainoastaan sen tarkistamiseen, vastaavatko

tuensaajan esittämät ja sen maksamat kulut asianmukaisesti niitä suorituksia, joihin nämä kulut perustuvat, soveltaminen kuuluu täysin sen valvonnan piiriin, joka jäsenvaltion on pelkän tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen vahvistamisen lisäksi tehtävä päätöksen 83/673/ETY 7 artiklan mukaisesti sen epäillessä sääntöjenvastaisuuksia, perustuivatpa nämä vilpilliseen menettelyyn tai eivät (ks. edellä 54 kohdassa mainittu asia Proderec v. komissio, tuomion 88 kohta).

206 Esillä olevassa asiassa Portugalin valtio epäili sääntöjenvastaisuuksia 30.10.1989 tosiseikkoja ja kirjanpitoa koskevien tietojen vahvistamisen kohteena olleissa ESR:n rahoitushankkeissa, joten se tutki nämä hankkeet uudelleen ja muutti sitten vastaavasti tekemäänsä tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen vahvistamista, ja vastaaja vahvisti tämän uudelleentarkastelun perusteella muutetun vahvistamisen; näin ollen vastaajalla oli oikeus tehdä siitä johtuvat pienennykset tukeen.

207 Lopuksi on todettava, että julkistalouteen kohdistuva huomio portugalilaisessa yleisessä mielipiteessä ei merkitse osoitusta harkintavallan väärinkäytöstä.

208 Siten kantajan esittämät seikat eivät riitä osoittamaan harkintavallan väärinkäyttöä, joten neljäs kanneperuste on hylättävä.

209 Edeltävän perusteella kanne on hyväksyttävä sikäli, kuin siinä vaaditaan riidanalaisen päätöksen kumoamista siltä osin, kuin siinä pienennetään Tintas Robbialacia koskevasta hankkeen osasta alaotsikoiden 14.2.6, 14.2.7, 14.3.1.b, 14.3.1.c, 14.3.7, 14.3.8 ja 14.3.15 osalta ja Sapecia koskevasta hankkeen osasta alaotsikoiden 14.2.8, 14.3.1.b, 14.3.1.c, 14.3.7 ja 14.3.11 osalta summia, joita kantaja oli vaatinut tuen loppuosan maksupyynnössä.

Oikeudenkäyntikulut

210 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

211 Esillä olevassa asiassa kantaja on vaatinut komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut tässä tuomioistuimessa, ja sen esittämät kumoamisvaatimukset on hyväksytty osittain.

212 Siten kumpikin osapuoli on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Euroopan sosiaalirahastosta hankkeelle nro 880412/P3 myönnetyn tuen määrän pienentämisestä 14 päivänä elokuuta 1996 tehty komission päätös C(96) 1184 kumotaan siltä osin, kuin siinä pienennetään Tintas Robbialac SA:ta koskevasta hankkeen osasta alaotsikoiden 14.2.6, 14.2.7, 14.3.1.b, 14.3.1.c, 14.3.7, 14.3.8 ja 14.3.15 osalta ja Sapec — Produits et engrais**

chimiques du Portugal SA:ta koskevasta hankkeen osasta alaotsikoiden 14.2.8, 14.3.1.b, 14.3.1.c, 14.3.7 ja 14.3.11 osalta summia, joita kantaja oli vaatinut tuen loppuosan maksupyynnössä.

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **Kumpikin osapuoli velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Jaeger Lenaerts Azizi

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä syyskuuta 1999.

H. Jung M. Jaeger

kirjaaja kolmannen jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt II-2677

Riita-asian perustana olevat tosiseikat II-2679

A Riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltävät tosiseikat II-2679

B Riidanalainen päätös II-2685

Asian käsittelyn vaiheet II-2689

Asianosaisten vaatimukset II-2689

Pääasia II-2690

A Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan DAFSE:n toisella vahvistamispäätöksellä rikotaan sovellettavaa lainsäädäntöä II-2690

DAFSE:n ajallisen toimivallan puuttuminen II-2691

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut II-2691

— Ensimmäinen väite, joka liittyy tosiseikkojen ja kirjanpitoa koskevien tietojen viivästyneeseen vahvistamiseen II-2691

— Toinen väite, joka liittyy niiden sääntöjen laiminlyöntiin, jotka koskevat asianomaisen jäsenvaltion ja komission tehtävänjakoa ajallisessa suhteessa II-2692

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II-2693

Jäsenvaltioiden ja komission toimivallan jakoa koskevien säännösten rikkominen II-2695

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut II-2695

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II-2696

B Toinen kanneperuste, joka koskee perustamissopimuksen 190 artiklan mukaisen perusteluvelvollisuuden rikkomista II-2697

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut II-2697

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II-2700

1. Alustavat huomautukset II-2700

2. Kansallisten viranomaisten päätösten perustelujen sisällyttäminen komission päätökseen II-2701

3. Tietojen antaminen kantajalle niistä seikoista, joihin riidanalaisessa päätöksessä viitataan II-2702

4. Perustelujen riittävyys II-2702

a) Perustelut, jotka liittyvät Pirites Alentejanasia koskevasta hankkeen osasta tehtyihin tuen pienennyksiin II-2702

— Alaotsikko 14.1.4 (vakuutukset) II-2703

— Alaotsikko 14.2.6 (kurssien valmistelusta vastaavan henkilöstön kulut) . . II-2704

— Alaotsikko 14.2.7 (erityistyöt) II-2704

— Alaotsikko 14.3.1.a (opetushenkilöstön palkat) II-2705

— Alaotsikot 14.3.1.b (teknisen henkilöstön, joka ei vastaa opetuksesta, palkat) ja 14.3.1.c (hallintohenkilöstön palkat) II-2705

— Alaotsikko 14.3.2 (palkan sivukulut) II-2706

— Alaotsikko 14.3.3 (oleskelukustannukset) ja 14.3.4 (ruokakustannukset) II-2706

— Alaotsikko 14.3.5 (matkakustannukset) II-2707

— Alaotsikko 14.3.14 (yleiset hallintokulut) II-2707

— Alaotsikko 14.6.3 (elektronisen laitteiston poisto) II-2708

b) Tintas Robbialacia koskevasta hankkeen osasta tehtyjen pienennysten perustelut II-2708

— Otsikko 14.1 (koulutettavien harjoittelijoiden tulot) II-2709

— Otsikko 14.2 (kurssien valmistelu) II-2710

— Otsikko 14.3 (kurssitoiminta ja -hallinto) II-2711

— Alaotsikko 14.3.1.a (opetushenkilöstön palkat) II-2713

— Alaotsikot 14.3.1.b (teknisen henkilöstön, joka ei vastaa opetuksesta, palkat) ja 14.3.1.c (hallintohenkilöstön palkat) II-2713

— Alaotsikko 14.3.2 (sosiaalikulut) II-2714

— Alaotsikko 14.3.4 (sisäisen opetushenkilöstön ruokakustannukset) II-2714

— Alaotsikot 14.3.7 (budjettihallinto ja -valvonta) ja 14.3.8 (erityistyöt) . . . II-2715

— Alaotsikko 14.3.9 (irtaimen ja kiinteän omaisuuden vuokrat) II-2716

— Alaotsikko 14.3.11 (muut toimitukset ja kolmansien suorittamat palvelut) II-2717

— Alaotsikko 14.3.15 (muut toiminta- ja hallintokulut) II-2717

— Otsikko 14.8 (harjoittelijoiden oleskelu ja ruoka) II-2717

— Otsikko 14.9 (harjoittelijoiden matkat) II-2718

c) Sapecia koskevasta hankkeen osasta tehtyjen tuen pienennysten perustelut II-2718

— Otsikko 14.2 (kurssien valmistelu) II-2719

— Otsikko 14.3 (kurssitoiminta ja -hallinto) II-2720

— Alaotsikot 14.3.1.b (teknisen henkilöstön, joka ei vastaa opetuksesta, palkat) ja 14.3.1.c (hallintohenkilöstön palkat). II-2721

— Alaotsikko 14.3.5 (matkakulut) II-2722

— Alaotsikko 14.3.7 (budjettihallinto ja -valvonta) II-2722

— Alaotsikko 14.3.9 (irtaimen ja kiinteän omaisuuden vuokrat) II-2723

— Alaotsikko 14.3.11 (muut toimitukset ja kolmansien suorittamat palvelut) II-2725

— Otsikko 14.8 (harjoittelijoiden oleskelu ja ruoka) II-2726

C Kolmas kanneperuste, joka liittyy oikeuden väärinkäyttöön, puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen sekä vilpittömän mielen yleisperiaatteen, luottamuksensuojan yleisperiaatteen sekä saavutettujen oikeuksien yleisperiaatteen loukkaamiseen II-2727

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut II-2727

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II-2728

1. Menettelyn keston kohtuullisuus II-2728

2. Väitteet luottamuksensuojan periaatteen, oikeusvarmuuden periaatteen ja saavutettujen oikeuksien periaatteen loukkaamisesta II-2731

3. Väite kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamisesta II-2732

D Neljäs kanneperuste, joka koskee harkintavallan väärinkäyttöä II-2733

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut II-2733

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta II-2735

Oikeudenkäyntikulut II-2737